

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α΄ Κο 1,30)

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ὈΡΓΑΝΟΝ ὈΜΩΝΥΜΟΥ ὈΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Ε΄
ΕΤΟΣ ΟΣΤ΄
ΙΟΥΝ.-ΙΟΥΛ. 2021
Ἄρ. Φύλ. 906

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Μηνιαίο Ύργανο
Όμωνύμου Όρθοδόξου Αδελφότητας
ΚΩΔΙΚΟΣ: 2534

Τεύχ. 906, ΙΟΥΝ.-ΙΟΥΛ. 2021

**Ίδιοκτησία - Έκδοση
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7, 546 33 Θεσ/νίκη
Τηλ. - fax: 2310 270630, 274518
www.apolytrosis.gr
e-mail: apolytrosis@otenet.gr**

**Δ/ντής Συντάξεως:
Γεώργιος Μυτιληναίος
Άλ. Συμεωνίδη 6, 54639 Θεσ/νίκη**

Δημιουργικό, προεκτύπωση, καλλιτεχνική επιμέλεια:

«Χριστιανική Έλπίς»
Όρθόδοξη Αδελφότητα,
Φίλυρο Θεσ/νίκης
Τηλ.: 2310 677136

Έκτύπωση - βιβλιοδεσία:
«Μέλισσα», Άσπροβάλτα
Τηλ.: 23970 23313

Έτήσια συνδρομή:

Έσωτερικού: 10€
Έξωτερικού: 35€
Κύπρου: 25€ ΗΠΑ: 45\$
Καναδά: 50\$ Αύστραλίας: 55\$

Άρ. λογ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ:
6074010115324
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»

Γιά τούς συνδρομητές του έξωτερικού

IBAN: GR 94 0171 0740 0060
7401 0115 324

Περιεχόμενα

Μαθητεία στους κορυφαίους	147
Μαθαίνοντας τή γλώσσα του Θεού	148
Νά, ό σταυρός του Χριστού μας!	150
Δύο όράματα	152
Δι' αύτῶν	154
Ή Έπανάσταση του 1821. Δ'. 1821-22: Ό Άγώνας στή θάλασσα, τουρκικά αντίποινα καί διπλωματικές εξέλιξεις	156
Ό Έπαναστατικός Άγώνας μέσα από τά έργα του Θεόδωρου Βρυζάκη (1814-1878) «Άντεΐπον» καί «άντέπραξαν» κατά του Άγώνα	161
Έλθέ, Παράκλητε	163
Οί άγιοι, οί κριτές μας	164
Πασχάλης Γλώσσης: σινιάλο για τόν ούρανό	166
Ό διοικητής τής Α' Μοίρας Καταδρομών	169
Τό αίμα ζωή γίνεται... ..	172
Τό δημογραφικό πρόβλημα	174
Χαίρε, τής Έλλάδος καύχημα! (ποίημα)	176
Δέν ξεχνώ τήν πατρίδα μου! (διήγημα).....	177
Άτονικός έορτασμός	179
Ψυχικό μεγαλείο άγωνιστών	181
Έκδηλώσεις τής Αδελφότητας	182
Συζητώντας τά γεγονότα	183

148

166

179

Μαθητεία στους κορυφαίους

Στό μεθόριο Ίουνιου - Ίουλίου, με ξεχωριστή μεγαλοπρέπεια προβάλλει η Σύναξη των αγίων Δώδεκα Ἀποστόλων (30/6). Είναι οι ἄνθρωποι πού ἐπέλεξε ὁ Θεὸς ἄνθρωπος γιὰ νά γίνουν οἱ συνεργάτες του, «στόμα Θεοῦ» πού καλεῖ στή σωτηρία, «πρεσβευτές» Του πού λιτανεύουν στά πέρατα τῆς γῆς τὴν καταλλαγή μεταξύ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἀπὸ τὸν φωτεινὸ ἀστερισμὸ τους ξεχωρίζουμε τίς σεβάσμιες μορφές τῶν δύο κορυφαίων, Πέτρου καὶ Παύλου. Ὅχι μόνον ἐπειδὴ καὶ τό ἐορτολόγιο ἀφιερώνει σ' αὐτούς μία ξεχωριστὴ ἡμέρα, τὴν προηγούμενη τῆς Συνάξεως τῶν Δώδεκα (29/6), ἀλλὰ ἐπειδὴ, ὅπως σωστά ἐπισημάνθηκε, ὑπῆρξαν οἱ ἀρχιτέκτονες τῆς εὐσεβείας, οἱ καθοδηγητές στήν πίστη ὅλης τῆς οἰκουμένης, ὁ μὲν Πέτρος τοῦ ἰουδαϊκοῦ κόσμου, ὁ δὲ Παῦλος τῶν ἐθνικῶν (βλ. Γα 2,7).

Ἀδυνατώντας, βέβαια, ἔστω καὶ νά ἀτενίσουμε τὴ γιγάντια πίστη, τὴν ὠκεάνια ἀγάπη, τὴν ἀσάλευτη ἐλπίδα, τὸν ἀπαράμιλλο ζῆλο, τὸν ὄρμαθὸ τῶν χαρισμάτων πού λαμπρύνουν τίς ἐξέχουσες προσωπικότητές τους, θά σημειώσουμε μόνον ἐκείνο πού ἔφερε τὴν ἀσύλληπτη ἀλλαγὴ στή ζωὴ τους: Ἀνόρθωσε ἀπὸ τό βάραθρο τῆς ἀπελπισίας τὸν ἀρνητὴ τοῦ Διδασκάλου Πέτρο, γιὰ νά τὸν στήσει στό βάρθρο τοῦ κορυφαίου καὶ μετέβαλε τὸν ἀποστάτη καὶ πολέμιό τῆς Ἐκκλησίας Παῦλο σὲ πυρφόρο ἀπόστολο τοῦ Χριστοῦ. Είναι ἡ βαθεῖα ταπεινοφροσύνη πού χειραγώγησε καὶ τοὺς δύο στή μετάνοια: ἐξάλειψε ἀπὸ τὴ ζωὴ τους κάθε προηγούμενο κακὸ καὶ τοὺς ἀνέδειξε ὑποδείγματα ἀφοσιωμένης ὑπηρεσίας στό ἔργο τοῦ Θεοῦ.

Ταπεινά φρονώντας ὁ Πέτρος μετὰ ἀπὸ τὰ πικρὰ δάκρυά του γιὰ τὴν ἄρνηση, ἔμεινε σὲ στενὴ καὶ συνεχὴ ἐπαφή μὲ τὸν ὄμιλο τῶν συμμαθητῶν του. Ἐκεῖ τὸν βρῆκε ὁ Ἀναστημένος καὶ τὸν ἀποκατέστησε. Αὐτὴ τὴν προσωπικὴ του ἐμπειρία διαγγέλλει ἡ προτροπὴ του: «ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ» (Α' Πέ 5,6).

Κι ὁ Παῦλος, ὁ μέγας ραββῖνος, πού εἶδε προσωπικά τὸν Κύριο καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅλους κοπίασε, δέν ἔπαυσε μέχρι τὸ τέλος τῆς γεμάτης ἐπιτυχίας καὶ κατορθώματα ζωῆς του νά διακηρύττει πὼς εἶναι ὁ ἔσχατος, ἀνάξιος ἀκόμη καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀποστόλου. Μὲ αὐτὸ τό βίωμα συνιστᾷ κατόπιν τοὺς χριστιανούς: «τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἠγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν» (Φι 2,3).

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι στήν ἀνταγωνιστικὴ ἐποχὴ μας, τῆ γεμάτη ἔπαρση καὶ ἀλαζονεῖα, λίγοι εἶναι ἐκεῖνοι πού ἐκτιμοῦν τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ ἀκόμη λιγότεροι ἐκεῖνοι πού τὴν ἐπιδιώκουν. Μήπως γι' αὐτὸ γίνεται ὅλο καὶ πιο ἀνειρήνευτὴ ἡ κοινωνία μας;

Μαθαίνοντας τή γλώσσα του Θεού

Έντυπωσιάζει ή γλωσσομάθεια, τό νά κατέχει κανείς πολλές γλώσσες. Δυσκολευόμαστε καλά-καλά νά μάθουμε τή μητρική μας, πόσο περισσότερο νά μάθουμε καί δεύτερη καί τρίτη καί τέταρτη γλώσσα! Κι αν βρούμε κάποιον πολύγλωσσο, πράγμα σπάνιο, τόν θαυμάζουμε καί νιώθουμε ότι έχουμε μπροστά μας ένα φαινόμενο, έναν περίπου υπεράνθρωπο!

Αν όμως μάς δυσκολεύουν τόσο οί ανθρώπινες γλώσσες, θά έλεγε κάποιος, πόσο περισσότερο θά μάς δυσκόλευε τό νά μάθουμε τή γλώσσα του Θεού! Αλήθεια, είναι δυνατόν νά μάθει ο άνθρωπος, ο φτωχός καί μικρός, τή γλώσσα του Θεού; Μοιάζει τόσο άπίθανο! Όμως πριν άπ' αυτό τό έρώτημα, πρέπει νά άπαντήσουμε σ' ένα άλλο πού προϋποτίθεται: Μιλάει άραγε ο Θεός κάποια γλώσσα; Έχει κάποιον κώδικα έπικοινωνίας μέ τά πλάσματά του;

Ασφαλώς καί έχει! Η έπικοινωνία είναι δομικό στοιχείο κάθε λογικής ύπαρξης, κάθε προσώπου. Αν κάποιος δέν έπικοινωνει, όχι βέβαια στό πλαίσιο τών ένστίκτων αλλά έλεύθερα, τότε δέν είναι πρόσωπο. Συνεπώς, έφόσον ο Θεός είναι πρόσωπο, καί μάλιστα τό πρότυπο κάθε προσώπου, έπικοινωνει, μιλάει όντως κάποια γλώσσα. Ποιά λοιπόν είναι αύτή;

Η γλώσσα τούτη, ή γλώσσα πού μάς φανερώνει τό πρόσωπο καί τόν έαυτό του Θεού, καί μάς τόν καθιστά οικείο, είναι μία καί μόνη: Η αγάπη. Έτσι έπικοινωνει μαζί μας ο Κύριος: Έτσι τόν πλησιάζουμε: Έτσι τόν κατανοούμε: Μέσω τής αγάπης. Ο ευαγγελιστής Ιωάννης λέει στήν πρώτη του έπιστολή ότι ο Θεός είναι αγάπη. Άρα, συμπεραίνει, όποιος δέν ξέρει τί θά πει αγάπη «ούκ έγνω τόν Θεόν» (Α' Ιω 4,8), δέν τόν γνωρίζει, δέν τόν καταλαβαίνει. Του είναι άπρόσιτος, όπως είναι άπρόσιτος σέ μένα, τόν έντελώς άσχετο μέ τήν Ιαπωνική, ένας Ιάπωνας.

Καί πού σπουδάζουμε αύτή τή γλώσσα, σέ ποιό ίνστιτούτο; Τή σπουδάζουμε μέ πληρότητα καί σέ βάθος στή σχολή του Γολγοθά, στήν έδρα του Σταυρού. Μάς τή διδάσκει αυθεντικά ο Διδάσκαλος τών διδασκάλων, ή ένυπόστατη Σοφία του Θεού, ο Κύριος Ιησούς Χριστός. Για βιβλία του δέν χρησιμοποιεί άλλα παρά τό αίμα του, τόν θάνατό του, τή θυσία του. Δέν χρειάζεται τίποτε άλλο. Ο Θεός σφαγι-

άζεται για μένα, τόν ύβριστή του, «ὡς ἀμνὸς ἄφωνος» (Ήσ 53,7)! Τί ἄλλο πρέπει νά ξέρω; Τί ἄλλο πρέπει νά μάθω γιά νά καταλάβω ὅτι εἶναι ὁ Πατέρας μου, ἡ ζωή μου, τό πᾶν;!...

Πρὶν ὅμως ἀσκηθοῦμε σ' αὐτή τήν καταπληκτική μέθοδο τοῦ Σταυροῦ καί τοῦ Πάθους, διδασκόμαστε ἀρχικά τή γλώσσα τοῦ Θεοῦ στή σχολή τῆς δημιουργίας, ὅταν μελετοῦμε τά πολυποίκιλα πλάσματά του. Πραγματικά ὅταν κανεῖς ἐξετάζει, καί μάλιστα ἐπιστημονικά, τί ἔχει γίνει, πόση σοφία ἔκρυσσε ὁ Κύριος τόσο στά μικρά ἢ καί ἀόρατα ὅσο καί στά τεράστια καί ἐκπληκτικά, μένει ἄναυδος! Ναί, εἶναι ἀναμφίβολο: Ἡ κτίση «διηγείται δόξαν Θεοῦ» (βλ. Ψα 18,2) καί πρέπει κανεῖς νά εἶναι ἄμυαλος γιά νά μὴν τό ἀναγνωρίσει. Τί εἶναι π.χ. ἓνα κύτταρο; Κάτι πού δέν διακρίνεται κἂν μέ τό μάτι. Κι ὅμως ἀπ' αὐτήν τήν ἐλάχιστη μονάδα ζωῆς προκύπτει ἀκόμη κι ἓνας ἄνθρωπος! Ἀντιλαμβανόμαστε τό ἀσύλληπτο μεγαλεῖο πού ἀναδύεται μπροστά μας; Τό νιώθουμε; Ἡ ἐπιλέγουμε νά ἀνοηταίνουμε καταφεύγοντας στήν... τύχη καί στή «μητέρα Φύση»; Καί βέβαια ὅλο αὐτό τό ἀπαράμιλλο ἐνδιαφέρον τοῦ Θεοῦ γιά τόν κόσμο δείχνει προπάντων τήν ἀγάπη του γιά μᾶς, γιά τό παιδί του, γιά τόν ἄνθρωπο. Γιά μᾶς ὅλα, τά πάντα! Πόσο ἀδικούμε τόν ἐαυτό μας, ὅταν δέν ἀκούμε γύρω μας καί μέσα μας νά τραγουδᾷ τό κάθε τι τό ὑπέροχο ἀλφαβητάρι τῆς θείας ἀγάπης!

Ὁφείλουμε ὡστόσο νά τονίσουμε ἐδῶ τό ἐξῆς: Οἱ δύο αὐτές σχολές ἐκμάθησης τῆς γλώσσας τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ἡ πίστη καί ἡ ἐπιστήμη, εἶναι ἀναγκαῖο νά διακρίνονται. Δέν πρέπει νά συγχέονται. Ἄλλο τό πεδίο τῆς μιᾶς καί ἄλλο τῆς ἄλλης. Ἡ πίστη στόν Κύριο Ἰησοῦ ἀφορᾷ στίς πραγματικότητες τοῦ Οὐρανοῦ, δέν ἔχει σκοπό τῆς τῆ γνώση τοῦ ἐπιστητοῦ. Καί ἀπό τήν ἄλλη, δέν μπορεῖ ἓνας ἐπιστήμονας νά ἀποφαίνεται γιά τόν πνευματικό κόσμο. Καί ναί μὲν ὁδηγοῦν καί οἱ δύο στόν ἅγιο Θεό, ὅπως εἶπα, ὅμως ἀπό διαφορετικούς δρόμους ἢ κάθε μιά. Δέν μπορεῖ φέρ' εἰπεῖν ἡ πίστη νά διδάξει φυσική καί ἡ ἐπιστήμη δογματική. Κάτι τέτοιο θά ἦταν ὀξύμωρο καί ἀνεδαφικό.

Δυστυχῶς στίς μέρες μας, στόν καιρό τῆς σαρωτικῆς πανδημίας τῆς Covid-19, ἀνάμεσα στίς ἄλλες, πολλές, δυσλειτουργίες τῆς κοινωνίας μας παρατηρεῖται καί τό φαινόμενο ὀρισμένοι ἐπιστήμονες νά ἀπαξιώνουν τήν πίστη, ὅπως καί κάποιοι πιστοί τήν ἐπιστήμη. Λάθος. Μεγάλο λάθος. Πρόκειται γιά ἓνα ἀπότοκο τοῦ δυτικοῦ σχολαστικισμοῦ. Οἱ μεγάλοι ἅγιοι Πατέρες, πού ἦταν καί μεγάλοι ἐπιστήμονες, ἀλλά καί πολλοί ἐκ τῶν νεωτέρων συνδύασαν καί τά δύο ἄρμονικά, χωρίς συγχύσεις καί συγκρούσεις.

Θά κλείσω τό ἄρθρο αὐτό μέ κάτι πολύ χαρακτηριστικό πού εἶπε ὁ Δρ. Francis S. Collins, ὁ κορυφαῖος γενετιστής πού «διάβασε» τό ἀνθρώπινο γονιδίωμα: «Ἔχω ἀνακαλύψει ὅτι ὑπάρχει μιά θαυμάσια ἄρμονία στίς συμπληρωματικές ἀλήθειες τῆς ἐπιστήμης καί τῆς πίστεως. Ὁ Θεός τῆς Βίβλου εἶναι ἐπίσης ὁ Θεός τοῦ γονιδιώματος. Ὁ Θεός μπορεῖ νά βρεθεῖ στόν καθεδρικό ναό ἢ στό ἐργαστήριο. Ἐρευνώντας τά μεγαλειώδη καί θαυμάσια δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐπιστήμη μπορεῖ νά γίνει ἓνα μέσο λατρείας... Ἀφήστε λοιπόν τίς διαμάχες. Οἱ ἐλπίδες μας, οἱ χαρές μας καί τό μέλλον τοῦ κόσμου μας ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτή τήν ἀλήθεια».

Εὐάγγελος Ἀλ. Δάκας

Οἱ ἅγιοι στή ζωή μας

Νά, ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ μας!

Στήν ὄμορφη νύμφη τοῦ Θερμαϊκοῦ πυρωμένος μπήκε ὁ Ἰούλιος τοῦ 1777, καθώς ἡ σκλαβιά κατέκαιγε τίς καρδιές τῶν τυραννισμένων ραγιάδων. Μά εἶναι γεγονός πώς ἡ κάθε ψυχή ἀλλιώτικα ζεῖ τόν καιρό τῆς κάθε κρίσης, παίρνει τίς δικές της ἀποφάσεις, πορεύεται στό μονοπάτι πού μόνη της ἐπιλέγει. Ἔτσι καί κείνον τόν Ἰούλιο ἡ πόλη τῆς Θεσσαλονίκης φιλοξενεῖ προδότες καί ἥρωες, ἀρνητές καί μάρτυρες. Σέ μία γωνιά κάτω ἀπό τήν ἀβάσταχτη πίεση τῶν κατακτητῶν, ἕνας χριστιανός δέν ἄντεξε, λύγισε, ἀρνήθηκε τήν πίστη. Ἡ εἶδηση ἔκανε φτερά καί γέμισε πίκρα καί ταραχή τίς ψυχές τῶν χριστιανῶν. Ἐξωμότησε ὁ Βούλγαρος ὁ χριστιανός, τό ἔταξε νά γίνει μουσουλμάνος...

Σέ μία ἄλλη γωνιά τῆς πόλης ἕνα ραφτάκι, ἕνα παλληκαρόπουλο ἀπό τή Χαλκιδική ἔμαθε τό νέο καί πόνεσε γιά τοῦ ὁμόδοξου ἀδελφοῦ τήν πτώση. Καί μυστικά στής προσευχῆς τήν ἱερή τήν ὥρα τό δάκρυ πότισε μία ἐπιθυμία κι ἡ σπιθα πού ἀναψε βαθιά του ἔγινε πυρκαγιά καί τό ἔκανε τάμα. Ἔνας προδίδει τόν γλυκύτατο Χριστό; Διπλά αὐτός νά Τόν

ὁμολογεῖ κι ἂν εὐδοκήσει ὁ Θεός καί τό αἷμα του νά χύσει γιά τήν ἀγάπη Του.

Ὁ Χριστόδουλος Σιμώνης εἶχε πρὶν λίγα χρόνια ἀποχαιρετήσει τήν ἀγαπημένη πατρική γῆ τῆς Κασσάνδρας στή Χαλκιδική καί μέ τήν εὐχή τῆς μάνας εἶχε φθάσει ἀπό τό χωριό του, τά Βαλτά, στή Θεσσαλονίκη. Τό ἀφεντικό του τόν ἐμπιστεύτηκε, τόν ἔπαιρνε μαζί του καί σέ δουλειές μακρινές· μά ὁ σεμνός νέος ποτέ του δέν ξυπάστηκε. Κάποτε βρέθηκε καί στή Χίο, τό ξακουστό νησί τοῦ Αἰγαίου. Καί σάν θέλησε ἀπό ἐκεῖ νά πάρει ἕνα ἀναμνηστικό μέ τό πενιχρό του βαλάντιο, τό μόνο πού διάλεξε ἦταν ἕνας ξύλινος σταυρός.

Σάν μαθαίνει τήν πικρή εἶδηση τῆς προδοσίας, ὁ πιστός νέος τρέχει στόν ἀγαπημένο του ναό τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στό κέντρο τῆς πόλης καί ἀγνίζει τήν ψυχή του μέ ἔμπονη μετάνοια καί εἰλικρινή ἐξομολόγηση στόν πνευματικό του. Δέν ἔχει ξημερώσει ἀκόμα καλά στή μακεδονική γῆ καί ὁ νεαρός Κασσανδρινός ἀνάβει εὐλαβικά τά καντήλια καί μέ κατάνυξη παρακολουθεῖ τόν Ὅρθρο καί τή θεία Λειτουργία. Μέ δέος καί πόθο προσέρχε-

ται καί κοινωνεῖ τὰ ἄχραντα Μυστήρια. Χριστόδουλος καί χριστοφόρος ἐπιθυμεῖ νά εἶναι καί νιώθει ὁ πῖο πλούσιος καί χαρούμενος ἄνθρωπος σ' ὀλάκερο τόν κόσμο. Στά στήθη τό σῶμα καί τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ, στά χέρια ὁ σταυρός Του. Κι ἡ δουλειά του κι οἱ ἄνθρωποι γύρω του δέν μποροῦν νά κλέψουν τή μουσική χαρά καί τήν εἰρήνη του.

Κάποια στιγμή ἀντηχοῦν δυνατά τὰ τύμπανα πού ἀναγγέλλουν στήν πόλη τήν ἔναρξη τῆς τελετῆς γιά τήν περιτομή τοῦ χριστιανοῦ Βούλγαρου. Ὁ Χριστόδουλος μέ θερμουργό ζῆλο ἐγκαταλείπει βιαστικά τό ἐργαστήριό του καί τρέχει στόν καφενέ πού εἶναι μαζεμένοι οἱ Τοῦρκοι κρατώντας τόν σταυρό στό χέρι. Περνᾷ φτερωτός ἀνάμεσά τους καί φθάνει στόν ἀρνησίχριστο ἀδελφό. Μέ πόνο ψυχῆς τοῦ φωνάζει: «Ἀδελφέ μου, γιατί τό κάνεις αὐτό, γιατί γίνεσαι Τοῦρκος; Νά, ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ μας, νά, ἡ πίστη μας, ὁ Κύριος σέ ἀγαπᾷ».

Οἱ γενίτσαροι ὀρμοῦν βίαια ἐπάνω του, τόν δέρνουν μέ μανία, τόν χτυποῦν μέ μαχαίρια στόν λαιμό καί τό κεφάλι. Κι ἐνώ τό αἷμα τρέχει ἀσταμάτητα, τόν δένουν καί τόν σέρνουν στόν κριτή. Ὁ νεαρός ἀγωνιστής κρατᾷ πάντα στά χέρια του τόν σταυρό, παρηγοριά καί πηγὴ δύναμης στό μαρτυρικό του στρατί.

Μέ τή στέρεη πίστη του καί τήν ἄδολη ἀγάπη του δέχεται μέ ἱλαρότητα τὰ βασανιστήρια ἀπό τό μανιασμένο πλῆθος.

Τόν χτυποῦν στά πόδια μέ διακόσιες τέσσερις ξυλιές. Τό αἷμα τρέχει ἀσταμάτητα, βάφει τή γῆ τῆς ἁγιοτόκου Θεσσαλονίκης, ἀρδεύει μουσικά τόν πόθο τῆς λευτεριάς, ποτίζει τίς ρίζες τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Ἀδίστακτοι οἱ Ἀγαρηνοὶ στήνουν ἀγχόνη στήν ἐξωτερική πύλη τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ. Δεμένο μ' ἓνα σκοινί ἀπό

τόν λαιμό σέρνουν τόν γενναῖο χριστιανό στούς δρόμους τῆς πόλης σάν ἄκακο ἀρνίον τοῦ καλοῦ Ποιμένα. Κι αὐτός, ὅπως σημειώνει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης (1749 - 1809), ὁ ὁποῖος ἦταν σύγχρονος τοῦ ἡρωικοῦ νεομάρτυρα, ἐνθαρρύνει τούς χριστιανούς, τούς βεβαιώνει πῶς θά ῥθει ἡ λευτεριά τοῦ Γένους καί ζητᾷ νά τόν συγχωρέσουν.

Ἐκεῖ, στό πλαγιαστό δοκάρι τῆς μεσαιᾶς πόρτας παραδίδει τήν ὁμορφὴ ψυχῆ του στόν Ἀρχηγό τῶν Μαρτύρων ὁ Χριστόδουλος ὁ νεομάρτυρας. «Φερωνύμως, Ἄγιε, Χριστῷ δουλεύω ἀμέμπτως, στρατιώτης ἄριστος τῆς οὐρανόου στρατείας γέγονας, καλῶς ἀθλήσας ὑπὲρ Κυρίου». Εἶναι 28 Ἰουλίου τοῦ 1777. Οἱ γενίτσαροι τόν ξεγυμνώνουν καί τοῦ καρφώνουν τόν ἀγαπημένο του σταυρό στήν πλάτη. Πλῆθος θαυμάτων ἀκολουθοῦν. Ἀκόμα καί τό σκοινί πού τόν κρέμασαν καί τό πουκάμισό του θαυματουργοῦν.

Στό σημεῖο ἐκεῖνο ὑπάρχει σήμερα ἡ εἰκόνα τοῦ νεομάρτυρα καί ἡ ἐπιγραφή πού δηλώνει τήν ἡμέρα τῆς μαρτυρικῆς τελειώσεώς του.

Οἱ χριστιανοὶ μέ ἐξακόσια γρόσια ἐξαγοράζουν τό μαρτυρικό σῶμα καί τό ἐνταφιάζουν μέ τιμὴ καί σεβασμό.

Στόν τόπο πού γεννήθηκε τό ἡρωικό παλληκάρι τοῦ Χριστοῦ, στήν Κασσανδρεία, ὑψώνεται σήμερα περικαλλῆς ναός, γιά νά θυμίζει στούς νεότερους τή θυσία ἐνός ἀπλοῦ, καθημερινοῦ ἀνθρώπου πού βαθιά ἀγάπησε τόν ἀληθινὸ Θεό καί πόθησε κανεὶς νά μὴν τόν ἀρνεῖται καί ἀθετεῖ τή χάρη του.

Ἄς πρεσβεύει καί γιά μᾶς, μέ ὄπλο τόν Σταυρό ὅπως ἐκεῖνος νά πορευόμαστε πιστοὶ στήν ἀγάπη τοῦ σωτήρα μας Χριστοῦ!

Ἰχνηλάτης

Προσεγγίσεις στην Παλαιά Διαθήκη

Δύο όραματα

Μέ δύο συμβολικά όραματα ο Κύριος προειδοποιεί τον προφήτη 'Ιερεμία ότι πλησιάζει η καταστροφή των 'Ιουδαίων.

ΙΕΡΕΜΙΑΣ 1,11-17

Κείμενο

11. Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με λέγων· τί σὺ ὄρᾳς 'Ιερεμία; Καὶ εἶπα· βακτηριὰν καρυίνην.

12. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· καλῶς ἐώρακας, διότι ἐγρήγορα ἐγὼ ἐπὶ τοὺς λόγους μου τοῦ ποιῆσαι αὐτούς.

13. Καὶ ἐγένετο λόγος Κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς με λέγων· τί σὺ ὄρᾳς; Καὶ εἶπα· λέβητα ὑποκαιόμενον, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου βορρᾶ.

14. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· ἀπὸ προσώπου βορρᾶ ἐκκαυθήσεται τὰ κακὰ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν.

15. Διότι ἰδοὺ ἐγὼ συγκαλῶ πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἀπὸ βορρᾶ, λέγει Κύριος, καὶ ἤξουσι καὶ θήσουσιν ἕκαστος τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν 'Ιερουσαλήμ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ τεῖχη τὰ κύκλω αὐτῆς καὶ ἐπὶ

Μετάφραση

11. Καὶ ἀπευθύνθηκε λόγος Κυρίου σέ μένα λέγοντας· «Τί βλέπεις ἐσύ, 'Ιερεμία;». Καὶ εἶπα· «Καρυδένιο ραβδί».

12. Καὶ μοῦ εἶπε ὁ Κύριος· «Καλὰ εἶδες, διότι ἀγρυπνῶ ἐγώ, γιὰ νὰ ἐκπληρώσω τοὺς λόγους μου».

13. Καὶ ἀπευθύνθηκε λόγος Κυρίου δεύτερη φορά σέ μένα λέγοντας· «Τί βλέπεις ἐσύ;». Καὶ εἶπα· «Λέβητα πάνω σέ φωτιά καὶ ἡ κατεύθυνσή του ἀπὸ τὴν πλευρά τοῦ βορρᾶ».

14. Καὶ μοῦ εἶπε ὁ Κύριος· «Ἀπὸ τὴν πλευρά τοῦ βορρᾶ θὰ ξεχυθεῖ ἡ φωτιά τῶν κακῶν ἐναντίον ὅλων τῶν κατοίκων τῆς χώρας».

15. Διότι νά, ἐγὼ συγκαλῶ ὅλα τὰ βασίλεια τῆς γῆς ἀπὸ βορρᾶ, λέγει ὁ Κύριος. Καὶ θὰ ἔλθουν καὶ θὰ στήσουν ὁ καθένας τὸν θρόνο του στὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν τῆς 'Ιερουσαλήμ καὶ σέ ὅλα τὰ τεῖχη γύρω της καὶ σέ ὅλες τίς πό-

πάσας τὰς πόλεις Ἰούδα.

16. Καὶ λαλήσω πρὸς αὐτοὺς μετὰ κρίσεως περὶ πάσης τῆς κακίας αὐτῶν, ὡς ἐγκατέλιπόν με καὶ ἔθυσαν θεοῖς ἄλλοτρίοις καὶ προσεκύνησαν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν.

17. Καὶ σὺ περίζωσαι τὴν ὀσφύν σου καὶ ἀνάστηθι καὶ εἰπὸν πρὸς αὐτοὺς πάντα, ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι· μὴ φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, μηδὲ πτοηθῆς ἐναντίον αὐτῶν, ὅτι μετὰ σοῦ ἐγὼ εἶμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε, λέγει Κύριος.

λεις τοῦ Ἰούδα.

16. Καὶ θὰ μιλήσω σ' αὐτοὺς ἐκφέροντας καταδικαστικὴ ἀπόφαση γιὰ κάθε κακία τους, ἐπειδὴ μὲ ἐγκατέλειψαν καὶ θυσίασαν σὲ ξένους θεοὺς καὶ προσκύνησαν τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τους.

17. Καὶ σὺ ζῶσε τὴ μέση σου καὶ σήκω καὶ πές σ' αὐτοὺς ὅλα ὅσα σὲ προστάζω· μὴν τούς φοβηθεῖς μήτε νά τρομάξεις μπροστά τους, διότι μαζί σου εἶμαι ἐγώ, γιὰ νά σέ γλυτώσω», λέγει ὁ Κύριος.

Ὁ Κύριος δείχνει κάτι στὸν Ἱερεμία καὶ τοῦ ζητᾶ νά τὸ ἀναγνωρίσει. Ὁ προφήτης λέει πὼς βλέπει ἕνα ραβδί ἀπὸ ξύλο καρυδιᾶς. Τὸ ραβδί, σχολιάζει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, «πληγῆς ἐστὶ σύμβολον». Δηλώνει τὴν τιμωρία πού ἐπιφυλάσσει ὁ Θεός γιὰ τοὺς ἀσεβεῖς.

Τὸ δεύτερο ὄραμα συμπληρώνει τὸ προηγούμενο, διότι δείχνει τὸ μέγεθος τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ πού θὰ ἐπιφέρει τὴ σκληρὴ τιμωρία. Ὁ Ἱερεμίας βλέπει ἕναν λέβητα πάνω σὲ δυνατὴ φωτιά, γεμάτο μὲ νερό πού κοχλάζει. Εἶχε μάλιστα μιὰ κλίση ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ βορρᾶ πρὸς τὴ μεριά τοῦ νότου καὶ φαινόταν ἔτοιμος νά ξεβράσει ἀπὸ τὸ στόμιό του καυτὸ νερό καὶ νά ζεματίσει ὅ,τι συναντήσῃ μπροστά του.

Διακρίνει στὸν ὀρίζοντα ὁ προφήτης τὰ πρῶτα νέφη τοῦ ἐχθροῦ, πού ἐμφανίζονται ἀπὸ τὸν βορρᾶ. Τὸ χεῖλος τοῦ λέβητα στραμμένο πρὸς τὴν Ἰουδαία δείχνει ὅτι πάνω της θὰ ξεχυθοῦν συμφορὲς μεγάλες καὶ καυστικές. Ἡ προφητεία αὐτὴ ἐκπληρώθηκε μετὰ τὴν εἰσβολὴ τῶν βαβυλωνιακῶν στρατευμάτων στὴ χώρα τῆς Ἰουδαίας ἀπὸ

τὸ βόρειο μέρος τῆς Παλαιστίνης.

Ἡ πρόρρηση τοῦ Κυρίου γιὰ τὴν ἐπιδρομὴ πολλῶν βασιλείων, πού ἀπὸ τὸν βορρᾶ θὰ ἐπέλθουν ἐναντίον τῶν πόλεων τῆς Ἰουδαίας καὶ θὰ φτάσουν μέχρι τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν Ἱερουσαλήμ, κατὰ τὸν ἅγιο Χρυσόστομο, φανερώνει ὅτι ἡ πολεμικὴ αὐτὴ ἐπιχείρηση δέν θὰ εἶναι ἔργο τῆς δυνάμεως τῶν ἐχθρῶν· ὁ Θεός κατευθύνει καὶ ρυθμίζει τὴ γενικὴ αὐτὴ ἐπίθεση.

Αὐτὴ ἡ προφητεία πραγματοποιήθηκε στὰ χρόνια τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωακείμ. Διαβάζουμε στὸ Δ' Βασιλειῶν· «Καὶ ἀπέστειλε Κύριος αὐτῷ τοὺς μονοζώνους (=εὐζώνους) τῶν Χαλδαίων καὶ τοὺς μονοζώνους Συρίας καὶ τοὺς μονοζώνους Μωᾶβ καὶ τοὺς μονοζώνους υἱῶν Ἀμὼν καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἐν τῇ γῆ Ἰούδα τοῦ κατισχύσαι κατὰ τὸν λόγον Κυρίου ὃν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν» (24,2).

Κύρια αἰτία ὄλων τῶν δεινῶν, ὅπως ἀποκαλύπτει ὁ Κύριος, εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ Θεό καὶ ἡ θεοποίηση καὶ λατρεία χει-

ροποίητων αντικειμένων. Ὁ Θεοδώρητος σχολιάζει: «Τί πιό άνόητο ύπάρχει άπό αύτήν τήν άσέβεια; Τί πιό δίκαιο άπό τήν τιμωρία; Διότι αύτοί μέν έγκατέλειψαν τόν Δημιουργό τους καί θεοποίησαν τά δικά τους κατασκευάσματα, ό δέ Θεός, άφού μακροθύμησε γιά πολύ καιρό, ύστερα τούς άπογύμνωσε άπό τή χάρη του. Όταν πιά άπογυμνώθηκαν άπό τήν προστασία του Θεού, ύποδουλώθηκαν σέ άνόσιους άνδρες».

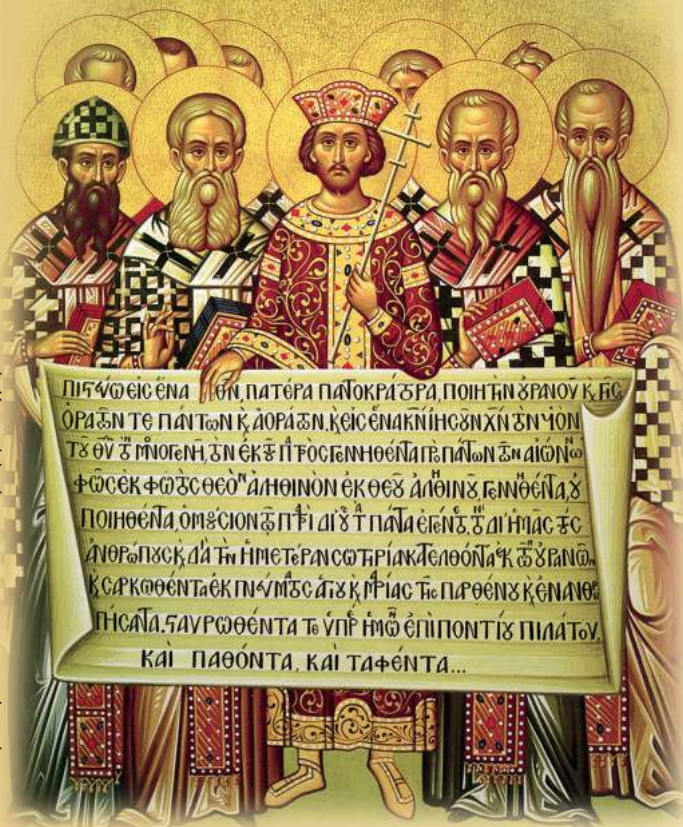
Μέ τίς προστακτικές «περίζωσαι τήν όσφύν σου καί άνάστηθι» ό Κύριος παρακινεί τόν Ίερεμία νά ριχθεϊ στό έργο του μέ δύναμη, ζηλο καί άνδρεία. Νά μείνει άκαμπτος, όσες άντιδράσεις κι άν άντιμετωπίσει, διότι ό Κύριος έχει αναλάβει τήν προστασία του. «Έπαγγέλλεται δέ αύτῷ ούκ ειρήνην καί ήσυχίαν, άλλ' άγώνας καί νίκη», παρατηρεϊ ό Θεοδώρητος. Βασιλείς, άρχοντες καί λαός θά πολεμήσουν τόν προφήτη, όμως δέν θά τόν καταβάλουν.

Μετά άπό τίς άποκαλύψεις αύτές καί τή θεία ενίσχυση, ό Ίερεμίας άρχισε έπίσημα τό δημόσιο έργο του.

Στέργιος Ν. Σάκκος

Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΓ. ΠΑΤΕΡΩΝ

Ι. Ν. Αγ. Θεράποντα, Θεσσαλονίκη, έργο Παχωμίου

Δι' αύτῶν

«Θά άντάλλαζα όλη τήν τεχνολογία τής έποχής μας γιά νά περάσω ένα άπόγευμα συζητώντας μέ τόν Σωκράτη», είχε δηλώσει πρίν μερικά χρόνια ό άμερικανός, πιό έπιτυχημένος σύμφωνα μέ έρευνα, τεχνοκράτης έπιχειρηματίας όλων τῶν έποχῶν.

Ό έλληνας σοφός, δικαίως, θεωρεϊται ό ένας άπό τούς δύο πυλώνες του δυτικού κόσμου αλλά καί του παγκόσμιου πολιτισμού. Ό άλλος θεωρεϊται ό Ίησούς Χριστός -άσχετα άν οι άνθρωποι τόν πιστεύουν ή όχι- μόνο καί μόνο άπ' τό άποτύπωμά Του πάνω στην ανθρώπινη ιστορία.

Άνάμεσα σ' αύτούς τούς δύο ύπάρχει μιá γέφυρα πού τούς ενώνει. Εϊναι αύτοί πού ήξεραν καλά τί είπε ό Σωκράτης, αλλά καί τί έγραψαν όλοι οι άλλοι φιλόσοφοι τῶν Έλλήνων, ήξεραν

τά ελληνικά γράμματα καί κατείχαν τήν ἑλληνική παιδεία, μέσα ὅμως ἀπ' ὅλα αὐτά δέν ἔφτασαν στήν ἀποθέωση τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά στή λατρεία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Συνδύαζαν στή ζωή τους ὅλη τή σοφία τῶν σοφῶν ἀλλά καί ὅλη τή μωρία τοῦ κηρύγματος τοῦ Χριστοῦ. Μέσα ἀπ' αὐτούς ἔγινε ἡ σύνδεση, ἡ σύνθεση, ἡ συνάντηση τῆς σοφίας καί τῆς Ἀλήθειας. Τῆς ἀνακάλυψης τοῦ κόσμου μέ τήν Ἀποκάλυψη τοῦ Λόγου. Ἡ ἀναγωγή ἀπ' τόν ἄνθρωπο στόν Θεάνθρωπο.

Ὁ ἀμερικανός τεχνοκράτης ἀναζήτησε τελικά, ἐφόσον ὁ Σωκράτης δέν ἦταν διαθέσιμος, σέ βουδιστές γκουρού ἀπαντήσεις στά ἐρωτήματά του, γιά τήν ἀρρώστια του καί τό τέλος του πού πλησίαζε.

Ἀνάμεσα ὅμως σέ μᾶς καί τόν Θεό ὑπάρχει μιά γέφυρα πού μᾶς ἐνώνει. Μιά γέφυρα φτιαγμένη ἀπό ὑλικά ἀντοχής, διαρκείας· ἀπό μιά ἀγάπη ἀκατάλυτη καί μιά προσευχή ἀκατάβλητη. Εἶναι πάλι οἱ Πατέρες. Πότε μᾶς ἀγάπησαν; Πρὶν μᾶς γνωρίσουν. Τότε πού προσεύχονταν «γι' αὐτούς, Κύριε, πού Σέ ψάχνουν». Πόσο μᾶς ἀγάπησαν; Ὁ Θεός μόνον ξέρει. Μαζί μέ τό «Ἅγιος ὁ Θεός» ἡ διαρκέστερη προσευχή μέσα στήν Ἐκκλησία εἶναι τό «Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν». Εἶναι ἐδῶ πάντοτε παρόντες, διαθέσιμοι γιά ὅλους καί γιά ὅλα. Ἀνάμεσα στήν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου στούς οὐρανοῦς καί στήν ἐπιφοίτηση τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τήν Πεντηκοστή, στή γῆ, δέν εἴμαστε μόνοι μας. Μᾶς σκεπάζει ἡ μνήμη, ἡ παρουσία τῶν 318 Πατέρων τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Οἱ Πατέρες εἶναι οἰκουμενικοί, ἀνήκουν στήν οἰκουμένη, δέν εἶναι κτῆμα κανενός μας. Εἶναι ὅμως καί προσωπικοί, ἀνήκουν στόν καθένα μας. Εἶναι στοιχεῖο τῆς προσωπικῆς μας ταυτότητας οἱ πατέρες πού ἀκολουθοῦμε, ὅπως εἴμαστε καί ἐμεῖς γι' αὐτούς τά τέκνα πού καθοδηγοῦν. Καί λειτουργοῦν πάλι σάν γέφυρα ἀνάμεσα σέ μᾶς καί ὅλους τούς ἄλλους μέ ἀνυπολόγιστη συνεισφορά στή διασφάλιση τῆς ἐνότητας τοῦ Πνεύματος «ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης». Χωρίς αὐτούς ἀνάμεσά μας εὐκόλα θά γινόμασταν ἐτερόκλητα στοιχεῖα.

Τά βασίλεια τοῦ κόσμου τούτου ἔχουν τούς θησαυρούς τους ἀπό γενιά σέ γενιά. Ἔχει καί τό βασίλειο τῆς Ἐκκλησίας τούς δικούς του. Ὁ ἀνθρώπινος πλοῦτος του, διαμάντια καί πετράδια βαρύτιμα, εἶναι οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας· τά κείμενα πού ἔγραψαν, οἱ λόγοι πού ἐκφώνησαν, οἱ μάχες πού ἔδωσαν, ἡ ζωή πού ἔζησαν.

Ἐμεῖς στή ζωή μας δέν ἔχουμε μέντορες, μάγους, μύστες, γκουρού, ἀρχηγούς. Ἐμεῖς ἔχουμε Πατέρες. Ὁ Θεός στήν Ὁρθοδοξία εἶναι «ὁ Θεὸς τῶν Πατέρων ἡμῶν».

Καταλαβαίνω αὐτὴν τὴ δίψα γιὰ τὸν Σωκράτη. Τὴν ξέρει ὅποιος ξεδίψασε τελικὰ στὰ πόδια ἐνὸς ἀληθινοῦ Πατέρα.

Δι' εὐχῶν...

Ζ.Γ.

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Ἅγιος Σώστης, Ζάκυνθος

Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 1821

Δ'. 1821-22:

Ὁ Ἀγώνας στή θάλασσα, τουρκικά ἀντίποινα καί διπλωματικές ἐξελίξεις

Πολύ σημαντικό ρόλο στήν εξέλιξη τής Ἐπανάστασης ἔπαιξαν οἱ ἐπιχειρήσεις στή θάλασσα. Ὅπως εἴπαμε, μέ πρωτοπόρους τά τρία ναυτικά νησιά, Ὑδρα, Σπέτσες καί Ψαρά, ἀλλά καί τή Σάμο, ἡ Ἐπανάσταση ἐξαπλώθηκε στά νησιά τοῦ Αἰγαίου. Ὁ ἐλληνικός στόλος ἀποτελοῦνταν ἀπό ἐμπορικά πλοῖα πού μετατράπηκαν σέ πολεμικά καί ὑστεροῦσαν σέ ἐξοπλισμό ἀπό τά μεγαλύτερα τουρκικά κι αἰγυπτιακά πολεμικά πλοῖα. Ἐπίσης, πολύ μεγάλο πρόβλημα ἀποτελοῦσε ἡ ἔλλειψη χρημάτων πού ἦταν ἀπαραίτητα γιά τήν κινητοποίηση τοῦ στόλου. Τά προβλήματα αὐτά ἀντιστάθμιζαν οἱ ναυτικές ικανότητες τῶν Ἑλλήνων, ἀλλά καί τά περίπου 40 πυρπολικά πού εἶχαν ἐτοιμάσει οἱ Ἕλληνες γιά νά κάψουν τά τουρκικά πλοῖα.

Μία ἀπό τίς πρῶτες ἐπιχειρήσεις ἀποτελεῖ ἡ ἐξοδος τοῦ ἐλληνικοῦ στόλου στά μέσα Μαΐου τοῦ 1821. Μία μοίρα του κατευθύνθηκε στόν Κορινθιακό κόλπο γιά νά ἀποκλείσει τά τουρκικά κάστρα. Ἐνῶ μία μεγαλύτερη κατευθύνθηκε πρὸς τά βόρεια μικρασιατικά παράλια γιά νά ἐμποδίσει τήν ἐξοδο τοῦ τουρκικοῦ στόλου στό Αἰγαῖο. Κάποια τουρκικά πλοῖα κατόρθωσαν νά βγοῦν ἀπό τόν Ἑλλάσποντο. Ἡ ἀνατίναξη ὅμως ἐνός τουρκικοῦ δικρότου στήν Ἐρεσό τής Λέσβου ἀπό τό πυρπολικό τοῦ Ψαριανοῦ Δημήτρη Παπανικολῆ τά ἀνάγκασε νά ἐπιστρέψουν πανικόβλητα στόν Ἑλλάσποντο. Συγχρόνως, οἱ Ψαριανοί καί οἱ Σαμιῶτες πραγματοποιοῦσαν συχνές ἐπίδρομές στά μικρασιατικά παράλια, οἱ ὁποῖες προκαλοῦσαν μεγάλη ἀναταραχή. Ξεχωρίζουν, τέλος, γιά τή δράση τους δύο γυναῖκες: ἡ Μπουμπουλίνα, πού διακρίθηκε στήν πολιορκία τοῦ Ναυπλίου, καί ἡ Μαντώ Μαυρογένους.

Στίς ἀρχές τοῦ 1822 ὁ ἐλληνικός στόλος, λόγω ἔλλειψης χρημάτων, ἔμεινε στό μεγαλύτερο μέρος του καθηλωμένος. Ἐπίκεντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος τό ἴδιο διάστημα ἀποτελέσε ἡ Χίος, ὅπου ἡ τρομοκράτηση τῶν κατοίκων ἀπό τοὺς Τούρκους προκάλεσε ἕνα ἄκαιρο κίνημα ἀπό τόν Ἀντώνη Μπουρνιά, ὁ ὁποῖος συνεπικουρούμενος ἀπό 2.500 Σαμιῶτες, ὑπὸ τόν Λυκοῦργο Λογοθέτη, ξεκίνησε τήν ἐπανάσταση στό νησί. Ἡ ἀντίδραση τῶν Τούρκων ὑπὸ τόν Καρά Ἀλή ἦταν συντριπτική· ὄχι μόνο κατέπνιξαν τό κίνημα, ἀλλά καί προχώρησαν σέ μία σφαγή τῶν κατοίκων πού δέν εἶχε προηγουμένο. Δεκάδες χιλιάδες κάτοικοί του σφάχτηκαν ἢ σύρθηκαν στά σκλαβοπάζαρα καί τό πανέμορφο πλοῦσιο νησί μετατράπηκε σέ Κρανίου τόπο. Χιλιάδες πρόσφυγες κατέφυγαν στά Ψαρά κι ἀπό ἐκεῖ σέ ἄλλες πε-

ριοχές. Άμεση όμως ήταν και η απάντηση των Έλλήνων. Τη νύχτα της 6ης προς την 7η Ιουνίου ο Κωνσταντίνος Κανάρης πυρπόλησε την τουρκική ναυαρχίδα έξω από τη Χίο και 2.000 περίπου Τούρκοι, ανάμεσά τους κι ο Καρά Άλη, έχασαν τη ζωή τους.

Συγχρόνως με τις πολεμικές επιχειρήσεις των δύο πρώτων χρόνων, διαδραματίζονταν διεθνώς γεγονότα που επηρέασαν άμεσα τις εξελίξεις και την πορεία της Έπανάστασης. Αρχικά, τά αντίποινα των Τούρκων ακόμη και ενάντια στους κατοίκους περιοχών που δέν συμμετείχαν στην Έπανάσταση ήταν πολύ σκληρά. Ήδη με τό ξέσπασμα του κινήματος στη Μολδοβλαχία ξεκίνησαν λεηλασίες κι έκτελέσεις στην Κωνσταντινούπολη, που κορυφώθηκαν με τόν άπαγχονισμό του πατριάρχη Γρηγορίου του Ε΄ και τριών ακόμη επισκόπων άνήμερα τό Πάσχα του 1821. Τήν ίδια ημέρα άπαγχονίζεται κι ο πρώην πατριάρχη Κύριλλος ΣΤ΄ στην Άνδριανούπολη. Ή τρομοκρατία επέκτάθηκε σε περιοχές της Θράκης και στά παράλια της Μ. Άσίας, όπου ξεχωρίζει η καταστροφή των έλληνικότατων Κυδωνιών (30.000 κάτοικοι). Χάρη στους Ψαριανούς που έσπευσαν προς βοήθεια πάντως, οί περισσότεροι κάτοικοι γλύτωσαν και μεταφέρθηκαν στα έλληνικά νησιά. Οί ταραχές συνεχίστηκαν στη Σμύρνη, όπου θανατώθηκαν τό 1821 περισσότεροι από 2.000 Έλληνες και στό Κουσάντασι (Νέα Έφεσο). Πολλοί κάτοικοι από αυτές τις περιοχές κατέφυγαν στη Σάμο. Τέλος, παρόμοια ήταν η κατάσταση και στην Κύπρο, όπου άπαγχονίστηκε ο άρχιεπίσκοπος Κυπριανός με δεκάδες ιερείς και προκρίτους, καθώς και στη Ρόδο και στην Κώ. Γενικότερα, όσο περνούσε ο καιρός και ο πόλεμος γινόταν ολοκληρωτικός (πρβλ. έξόντωση Τούρκων Τριπολιτσάς), τά τουρκικά

αντίποινα οξύνονταν.

Στό διπλωματικό επίπεδο, παρά τις στρατιωτικές έπιτυχίες των Έλλήνων, οί εξελίξεις δέν ήταν εύνοϊκές. Τό ξέσπασμα της Έπανάστασης τόσο στη Μολδοβλαχία, όσο και στόν έλλαδικό χώρο, αντιμετώπιστηκε με έχθρότητα από τις εύρωπαϊκές δυνάμεις που συμμετείχαν τότε στό συνέδριο του Λάμπαχ (σημερινή Λουμπλιάνα) και καταδικάστηκε ως άπειλή για τή σταθερότητα του status quo της Εύρώπης. Οί σφαγές των Έλλήνων όμως και ιδιαίτερα ο άπαγχονισμός του Πατριάρχη και η καταστροφή της Χίου επέδρασαν στη στάση τους και συγχρόνως προκάλεσαν ένα πανευρωπαϊκό κύμα φιλελληνισμού. Ή Ρωσία απέσυρε τόν πρέσβη Στρογκανώφ από την Κωνσταντινούπολη κι άπειλησε με πόλεμο την Όθωμανική Αύτοκρατορία. Ώστόσο, η παρέμβαση του καγκελάριου της Αύστρίας Μέττερνιχ, καθώς και η άπειλή για μία εξέγερση των Πολωνών, που ανήκαν στη Ρωσική Αύτοκρατορία, άλλαξε και πάλι τή γνώμη του τσάρου Άλέξανδρου. Ήτσι, παρά τήν τεράστια προσπάθεια που κατέβαλε ο Καποδίστριας για στήριξη των έπαναστατημένων Έλλήνων με ρωσοτουρκικό πόλεμο, στό συνέδριο της Βερόνας τό φθινόπωρο του 1822, η Ρωσία έδειξε έτοιμη να ξαναρχίσει τις διπλωματικές σχέσεις της με τόν Σουλτάνο. Ο Καποδίστριας παραιτήθηκε και άποσύρθηκε στην Έλβετία και η πολιτική του Μέττερνιχ και της Ήερης Συμμαχίας φάνηκε να θριαμβεύει. Ώστόσο, οί έπιτυχίες της Έπανάστασης, τά σκληρά τουρκικά αντίποινα και ο φιλελληνισμός της κοινής γνώμης είχαν αρχίσει να οδηγούν σε μία άλλαγή στάσης των εύρωπαϊκών κυβερνήσεων που θά έκδηλωθει τά επόμενα χρόνια.

Παναγιώτης Μητσόπουλος

Ὁ ἐπαναστατικός Ἀγώνας μέσα ἀπό τὰ ἔργα τοῦ Θεόδωρου Βρυζάκη (1814 - 1878)

Ἄν οἱ ἥρωες εἶναι αὐτοὶ πού μέ τόν ἀγώνα καί τήν αὐτοθυσία τους ἐνσάρκωσαν τήν ἀπό χρόνια ἀναγκαιότητα καί τόν πόθο τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, οἱ καλλιτέχνες εἶναι αὐτοὶ πού, σάν ἄλλου εἴδους «ἱστορικοί», ζωντάνεψαν τήν Ἐπανάσταση στό χαρτί, τό μάρμαρο ἢ τόν καμβά τους, θέτοντάς την στή σφαῖρα τῆς αἰωνιότητας.

Γνωστός ὡς «ζωγράφος τῆς Ἐπανάστασης» ὁ Θεόδωρος Βρυζάκης ἀσχολήθηκε σχεδόν κατ' ἀποκλειστικότητα μέ σκηνές τοῦ Ἀγώνα καθώς καί μέ τούς πρωταγωνιστές του. Γεννημένος στή Θήβα τό 1814 βίωσε σέ παιδική ἡλικία τόν ἀπαγχονισμό τοῦ πατέρα του ἀπό τό χέρι τοῦ βάνουσου κατακτητῆ. Ἀφοῦ βρῆκε καταφύγιο στό ὄρφανοτροφεῖο πού ἴδρυσε ὁ Καποδίστριας γιά τὰ ὄρφανά τῶν ἀγωνιστῶν στήν Αἴγινα, στήν ἡλικία τῶν δεκαοχτώ μεταφέρθηκε στό Μόναχο γιά σπουδές, ὅπου καί ἄρχισε νά ἀσχολεῖται μέ τή ζωγραφική. Εἶναι ὁ πρῶτος Ἕλληνας ζωγράφος τῆς Σχολῆς τοῦ Μονάχου καί κύριος ἐκπρόσωπός της. Εἶχε στό πλάι του σημαντικούς δασκάλους-καλλιτέχνες φιλελληνικῶν θεμάτων τοῦ ρομαντικοῦ κινήματος ὅπως τόν Peter Von Hess καί τόν Karl Krazeisen. Τό 1848 ἐπέστρεψε στήν Ἑλλάδα, ὅπου παρέμεινε ἕως τό 1851, μέ σκοπό νά μελετήσει τήν τοπογραφία καί τίς φυσιογνωμίες πού ἐπρόκειτο νά ἀπεικονίσει στίς ἱστορικές του σκηνές. Ἡ θεματογραφία αὐτή ἦταν ιδιαίτερα δημοφιλῆς καί τὰ ἔργα του λιθογραφήθηκαν, κυκλοφόρησαν εὐρέως καί καθιερώθηκαν στή συνείδηση τοῦ κοινοῦ ὡς αὐθεντικές ἀναπαραστάσεις τῆς νεότερης ἑλληνικῆς ἱστορίας. Μερικά ἀπό τὰ πιό χαρακτηριστικά εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός εὐλογεῖ τή σημαία τῆς Ἐπανάστασης, ἔργο τοῦ 1865

Ἡ ἔναρξη τοῦ Ἀγώνα, τοῦ συνυφασμένου μέ τήν πίστη, σηματοδοτεῖται ἀπό τήν εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, τοῦ ὁποῦ ἡ ποιμαντική, ἐθνική καί διπλωματική συμβολή ὑπῆρξε καθοριστική, εὐλογεῖ τὰ ὄπλα, καί ὀρκίζει τούς γεμάτους ἱερό ἐνθουσιασμό ἀγωνιστές-μετέπειτα ἐθνομάρτυρες. Ἀπό τή Λαύρα τῶν Καλαβρύτων, τήν Πάτρα, τήν Καλαμάτα, τή Μάνη ἄρχισε ὁ σκληρός ἀγώνας «γιά τοῦ Χριστοῦ τήν πίστη τήν ἀγία», πού ἔμελλε νά φέρει καί «τῆς πατρίδος τήν ἐλευθερία».

Ἡ Ἐξοδος τοῦ Μεσολογγίου, ἔργο τοῦ 1853

Ἕνα ἀπό τὰ πιό τραγικά ἐπεισόδια τοῦ Ἀγώνα, ἡ ἥρωική ἐξοδος τῶν κατοίκων τῆς πόλης τοῦ Μεσολογγίου τῆ νύχτα τῆς 10ης Ἀπριλίου 1826, παρουσιάζεται μέ ιδιαίτερη δραματικότητα. Οἱ ἀγωνιστές, ἐξαθλιωμένοι ἀπό τήν πείνα καί τίς ἀρρώστιες, μετά ἀπό ἕνα χρόνο σκληρῆς πολιορκίας ἀπό τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰμπραήμ καί τοῦ Κιουταχή, ὄρμουν ἔξω ἀπό τήν πύλη τοῦ τείχους, στήν τελευταία μάχη ἐνδοξή τους. Ὁ Παντοκράτορας καί οἱ ἄγγελοι ἐτοιμάζονται νά τούς στέψουν ὡς ἥρωες. Ἡ ἑλληνική σημαία δεσπόζει γι' ἄλλη μιά φορά τονίζοντας τή διττή φύση τῆς Ἐπανάστασης.

Ἡ ὑποδοχή τοῦ Λόρδου Βύρωνα στό Μεσολόγγι, ἔργο τοῦ 1861

Ἡ ἄφιξη τοῦ ἀγγλου φιλέλληνα Λόρδου Μπάυρον στό Μεσολόγγι τό 1823 ἔγινε σέ κλίμα ἐνθουσιασμοῦ ἀπό λαό, κλήρο καί ἄρχοντες. Προσέφερε ἰκανό μέρος τῆς περιουσίας του καί εἶχε δώσει ὄρκο νά ἀγωνισθεῖ μέχρι θανάτου γιά τήν ἀπελευθέρωση. Ἀνάμεσα στό πλῆθος διακρίνεται ὁ φίλος τοῦ Ἐδουάρδος Ἰωάννης Τρελώνυ καί ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος. Διαφαίνεται ἡ ἑλληνική σημαία καί ἡ εἰκόνα τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ,

σύμβολο τῆς ἀνάστασης τῆς Ἑλλάδας, καθώς κι ἕνας μισογκρεμισμένος μινάρές, σημάδι τῆς ἐπικείμενης πτώσης τῶν Τούρκων.

Τυφλός τραυματίας, ἔργο τοῦ 1850

Κανείς δέν βγαίνει ἀλώβητος ἀπό τόν πόλεμο. «Θέλει ἀρετή καί τόλμη ἡ ἐλευθερία...». Κάθε λαβωματιά ἀνδρείας καύχημα, στό ὄνειρο γιά μιά ἀνεξάρτητη πατρίδα, πού κάποιοι δέν πρόλαβαν νά ζήσουνε ποτέ. Κι εἶναι ἡ νέα γενιά πού καλεῖται νά ἀκολουθήσει τό παράδειγμα, βαστώντας στούς ὤμους τῆς βαρῦ τό χρέος τῆς θυσίας.

Ἡ Ἑλλάς εὐγνωμονοῦσα, ἔργο τοῦ 1858

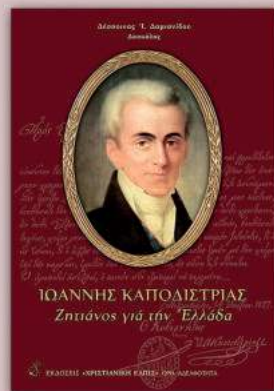

Ἡ ἀπελευθερωμένη Ἑλλάδα, ὑπερυψωμένη, μέ δάφνινο στεφάνι στά μαλλιά, πατὰ στίς σπασμένες ἀλυσίδες τῶν δεσμῶν τῆς ἀγκαλιάζοντας καί προστατεύοντας ὅλους ὄσοι μέ θυσίες καί ἀγῶνες συντέλεσαν στήν ἀπελευθέρωσή της,

ὅπως οἱ πρόδρομοι Ρήγας Φεραῖος, Ἀδαμάντιος Κοραῖς, Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, Μιχαήλ Σοῦτσος, οἱ γενναῖοι ἀγωνιστές Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, Γεώργιος Καραϊσκάκης, Ὀδυσσεύς Ἀνδρουῦτσος, οἱ ἥρωες τῶν ναυτικῶν ἀγῶνων Κωνσταντῖνος Κανάρης, Ἀνδρέας Μιαούλης, Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα. Ὁ Βρυζάκης, ἐκφράζοντας τά συναισθήματα τῶν Ἑλλήνων πού ἔνωσαν τήν ἀνάγκη νά τιμήσουν ὅσους θυσίασαν τή ζωή τους γιά τήν ἐλευθερία, φιλοτεχνεῖ τήν ἀλληγορική αὐτή σύνθεση, ἡ ὁποία φέρνει κοντά τους ἕναν κόσμο ἡρωικό καί ἀνακαλεῖ στή μνήμη τους τήν ἐποχή τῶν ἀγῶνων, πού ὁ ἀπόηχός τους εἶναι ἀκόμα ζωντανός καί καθορίζει ἀπό πολλές ἀπόψεις τή ζωή τους.

Ἄν καί ὁ Βρυζάκης ἐπικρίθηκε κατά καιρούς, συγκαταλέγεται στούς κορυφαίους ἔλληνες ζωγράφους τοῦ 19ου αἰώνα. Τά ἔργα του ἀποτελοῦν ἔμπνευση νά κρατήσουμε ἄσβεστη τή φλόγα τῆς Ἀνεξαρτησίας στούς ἀγῶνες τοῦ σήμερα, ἔχοντας βαθιά τήν πεποίθηση πώς «Ὁ Θεός ὑπέγραψε τή λευτεριά τῆς Ἑλλάδος καί δέν θά πάρει πίσω τήν ὑπογραφή του».

Καλλιόπη Πλιάκα

Δ. Δαμανίδου, **ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ, Ζητιάνος γιά τήν Ἑλλάδα**

190 χρόνια
ἀπό τόν θάνατό του
κυκλοφορεῖται
σέ β' ἔκδοση
ἀπό τίς ἐκδόσεις
«Χριστιανική Ἐλπίς»

* Παρουσιάζει μία ὁλοκληρωμένη εἰκόνα τοῦ Κυβερνήτη ἀλλά καί τοῦ ἱστορικοῦ πλαισίου τῆς ἐποχῆς.

* Προκαλεῖ θαυμασμό καί ἐμπνέει σεβασμό γιά τόν ἄνθρωπο πού πρόσφερε τά πάντα γιά τήν Ἑλλάδα.

* Διαβάζεται εὐχάριστα, καθώς εἶναι γραμμένο ἀπλά καί μέ σαφήνεια.

Παραγγελίες

στό βιβλιοπωλεῖο μας
ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ,
Γ. Μπακατσέλου 5,
Θεσσαλονίκη,
τηλ. 2310 274518

ἢ

στό e-shop

<http://books.apolytrosis.gr>

«Ἀντεῖπον» καί «ἀντέπραξαν» κατά τοῦ Ἀγώνα

Κατά τή διάρκεια τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 1821 οἱ διάφορες χριστιανικές ὁμολογίες, πού βρίσκονταν στήν Ἑλλάδα, ἔπαιξαν πολυποίικλο ρόλο. Σύμφωνα μέ ὅλους τούς ἀπομνημονευματογράφους καί τούς ἱστορικούς τοῦ Ἀγώνα «οἱ λατινόδοξοι ἰδία τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους, ὄχι μόνον δέν ἐβοήθησαν τόν ἀγώνα, ἀλλά ἀντεῖπον (=πρόβαλαν ἀντιρρήσεις) καί ἀντέπραξαν κατ' αὐτοῦ».

Ὁ ἐπισημότερος ἱστορικός τοῦ Ἀγώνα, Σπ. Τρικούπης, γράφει γιά τό ξέσπασμα τῆς Ἐπανάστασης: «Μόνοι αἱ καρδία τῶν τοῦ δυτικοῦ δόγματος Ἑλλήνων ἐκώφευσαν. Ἐφάνη κατά τήν περιπτώσιν ταύτην ὑπό τήν μορφήν τοῦ δόγματος τούτου ὅλη ἡ ἀσχημοσύνη τοῦ φανατισμοῦ προτιμήσαντος τήν ἡμισέληνον τοῦ σταυροῦ καί τήν δουλείαν τῆς ἐλευθερίας».

Τήν τριετία 1822-1825 ἔγιναν ἔντονες προσπάθειες, προκειμένου οἱ πολιτικοί ἡγέτες τῆς Ἑλλάδας νά προσεγγίσουν τόν παπικό θρόνο, γιά νά βοηθήσει στήν ἀναγνώριση τῆς Ἐπανάστασης ἀπό τή Δύση. Μέ αὐτή τήν προοπτική ἐφθασαν ἀντιπρόσωποί μας μέ μυστική ἀποστολή στό Συνέδριο τῆς Βερόνας, τό ὁποῖο τελικά δέν τούς ἀποδέχθηκε. Γιά τόν ἴδιο σκοπό ἔστειλαν πολλά κείμενα στόν πάπα, τοῦ ὁποῖου ὁ ἀντιπρόσωπος συμμετεῖχε στό Συνέδριο τῆς Βερόνας, ἀλλά ὁ πάπας δέν ἀνταποκρίθηκε στίς ἐκκλήσεις.

Τό σημαντικότερο ὅμως εἶναι ὅτι μέλη τῆς Κυβέρνησης, ὅπως ὁ Μαυροκορδάτος καί ὁ Νέγρης, προχώρησαν σέ πολλές μυστικές ἐνέργειες γιά τή συναψη διπλωματικῶν σχέσεων μέ τόν παπικό θρόνο καί πρόβαλαν τό ἐπιχείρημα τῆς ἔνωσης «τῶν δυῶ Ἐκκλησιῶν». Σέ κείμενα ὁ πάπας Πίος Ζ' χαρακτηρίζεται «κεφαλή τῆς Χριστιανοσύνης». Ὁ ἐκπρόσωπος μάλιστα τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης ἀποστέλλεται, γιά νά ὑποβάλει ταπεινά «τόν σεβασμό, τή λατρεία καί τήν ἐκτίμηση ὁλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους».

Ἐπιπλέον, ὁ Μαυροκορδάτος ἔστειλε ἀπό τήν Κόρινθο ἐμπιστευτική ἐπιστολή στίς 14 Ἀπριλίου 1822 στόν ρωμαιοκαθολικό ἀρχιεπίσκοπο Νάξου, μέ τήν ὁποία τόν καλοῦσε στήν Κόρινθο, γιά νά συζητήσουν. Παρόμοια ἐπιστολή ἔστειλε τήν ἴδια ἡμέρα στόν ἀρχιεπίσκοπο Νάξου καί ὁ ὑπουργός Ἐξωτερικῶν Θ. Νέγρης. Βέβαια πολύ πιθανόν οἱ ἐπιστολές αὐτές νά ἀποτελοῦσαν ἕλιγμό πού ἀποσκοποῦσε στήν ἐνημέρωση τῶν Μεγάλων Δυνάμεων μέσω τοῦ πάπα, τόν ὁποῖο οἱ ἱεράρχες θά ἐνημέρωναν.

Ἐπίσης, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ὡς ἀπεσταλμένος τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης πρὸς τόν πάπα, τοῦ μετέφερε μυστικά μήνυμα. Ἀπό τήν παπική πλευρά διατυπωνόταν ἡ ἀποψη ὅτι «ὁ Γερμανός, μέσω μυστικῆς ὁδοῦ, εἶχε ὑποβάλει προφορικά σ' αὐτόν τήν πρόταση γιά ἔναρξη ἐπισήμων συζητήσεων σχετικά μέ τήν ἔνωση τῶν Ἐκκλησιῶν». Μάλιστα οἱ λα-

τίνοι «κληρικοί» διαβίβασαν στον Παλαιών Πατρών Γερμανό «τό ενδιαφέρον πού πάντα έδειχνε ο παπικός θρόνος για τήν έπιστροφή των ορθοδόξων στή δικαιοδοσία του υπέρτατου ποντίφηκα».

Τελικά, όμως, δέν έπιτεύχθηκε κάτι τέτοιο έρήμην του έλληνικού λαού για πολλούς λόγους. Ο πάπας στήν αρχή δέν έδειχνε ενδιαφέρον για τήν υπόθεση αυτή, ίσως διότι οί πολιτικοί ηγέτες τής Δύσης κρατούσαν άρνητική στάση άπέναντι στους Έλληνες. Επίσης χειρίστηκε τό θέμα πολύ προσεκτικά ο Παλαιών Πατρών Γερμανός, ο όποιος έμμεσα, ως γνήσιος ιεράρχης, ύπονόμεισε τήν έπιθυμία των πολιτικών ηγετών τής Έπανάστασης νά ύποταχθούν στον πάπα. Πάντως, αυτό απέβη σωτήριο για τήν ορθόδοξη Έκκλησία τής Ελλάδας.

Γενικότερα φαίνεται ότι ο τρόπος μέ τον όποιο οί παπικοί αντιμετώπισαν τίς κινήσεις Μαυροκορδάτου-Νέγρη εύεργέτησε τελικά τήν Ελλάδα, διότι βοήθησε νά διακρίνουν οί πρόγονοί μας τά έθνικά από τά θρησκευτικά ζητήματα τής άγωνιζόμενης πατρίδας.

Ένα άλλο μεγάλο θέμα, κατά τον καθηγητή Κων. Μανίκα, είναι ή άδιαφορία τήν όποία επέδειξαν οί λατίνοι για τήν άπελευθέρωση τής Ελλάδας από τον τουρκικό ζυγό. Στήν αρχή άποστασιοποιήθηκαν από τίς πρώτες έπαναστατικές ένεργειες και δέν συμμετείχαν στήν έπανάσταση των Έλλήνων. Στή Σύρο σέ σύσκεψη πού έγινε «άποφασίστηκε ή μή συμμετοχή τους στήν έπανάσταση».

Ο Ίω. Φιλήμων σημειώνει: «Άλλ' έν ώρα, καθ' ήν επί ξυρού άκμής ή τύχη τής Ελλάδος άπάσης ίστατο, έν ώρα, καθ' ήν τό έλληνικόν έθνος έδρεπανίζετο (=θεριζόταν)..., οί του δυτικού δόγματος νησιώται άνανεύουσιν άρνούμενοι πάν αίσθημα έθνικόν, κακολογοῦσι μά-

λιστα, φρυάσσονται, άπειλοῦσιν οὔτε άνθρωποι οὔτε Χριστιανοί δεικνύμενοι, αλλά τήν δουλείαν έαυτών προτιμώντες και τους διώκτας τής χριστιανικής θρησκείας άσπαζόμενοι... Οί δίμορφοι οὔτοι Λατινοέλληνες περιωρίζοντο έν τέταρσι μόναις νήσοις, τής Σύρου, Νάξου, Τήνου και Θήρας».

Δέν στάθηκαν όμως μόνον στήν αρχή τής ούδετερότητας· προχώρησαν και σέ άλλες άντιεπαναστατικές ένεργειες. Μέ πολλούς τρόπους και μέ πολλές ένεργειες έπιδείκνυαν τά φιλοτουρκικά τους αισθήματα. Έτσι, οί Λατίνοι των νησιών του Αιγαίου κατά τή διάρκεια τής Έλληνικής Έπανάστασης, όταν οί Ορθόδοξοι ὕψωναν τά λάβαρα τής έλευθερίας, εκείνοι ὕψωναν στους ναούς τους τίς γαλλικές σημαίες, πράγμα τό όποιο προκαλούσε και τον λαό και τήν ελληνική Κυβέρνηση.

Σέ έπιστολή, πού απέστειλε ο λατίνοσ επίσκοπος Τήνου στίς 8 Μαΐου 1822, σημειώνει: «Μόλις άρχισε ή έπανάσταση αυτού του Έλληνικού Έθνους, έπεδίωξα μέ κάθε έπιμέλεια νά τηρήσω μία τέλεια ούδετερότητα τόσο έγώ, όσο και πάντες οί καθολικοί, και μέχρι του παρόντος κανένας καθολικός δέν έχει πιάσει όπλα έναντίον του κυριάρχου (δηλα- δή του Σουλτάνου)».

Οί Συριανοί, κατά τή μαρτυρία του Σπηλιάδη, έφθασαν σέ ένοπλη σύγκρουση μέ τους ορθόδοξους πρόσφυγες πού κατέφυγαν στο νησί τους. Τό πιό έπιβαρυντικό όμως είναι πώς έστειλαν τροφές στους άποκλεισμένους Τούρκους του Ναυπλίου και τής Καρύστου «μέ τους όποιους συνεννοούντο διά σημείων συντεθειμένων άναμεταξύ των και τους έπληροφόρουν περι του στόλου και περι άλλων άντικειμένων άφορώντων τά του πολέμου».

Στή Νάξο πολλοί λατινίζοντες και μάλιστα οί πλουσιότεροι ήταν άσπονδοί έχθροί τής Έπανάστασης. Αύτοί όχι μόνον δέν συνεισέφεραν χρήματα, αλλά μέ κάθε μέσο προσπαθούσαν νά πείσουν και τούς ύπόλοιπους νά άρνηθοϋν. Έπιπλέον, οί Λατίνοι τών περιοχών αύτων άρνήθηκαν νά «άνταποκριθοϋν θετικά στίς έκτακτες είσφορές, πού ζητούσε και από αυτούς, ως έλληνες πολίτες, ή έπαναστατική κυβέρνηση για την οικονομική ένίσχυση του άγώνα, καθώς επίσης και νά εκπληρώσουν τίς νόμιμες φορολογικές τους ύποχρεώσεις», όταν ή κεντρική κυβέρνηση μετά την έδραίωση τής Έπανάστασης «προσπάθησε νά επιβάλει ένα ένιαίο διοικητικό και φορολογικό σύστημα στίς άπελευθερωμένες περιοχές».

Συμπερασματικά, όσον άφορᾶ στους παπικούς ή ελληνική κυβέρνηση τó 1826 προχώρησε στην επίσημη κατάδικη «τής άντιεπαναστατικής και άνθελληνικής στάσεώς τους» καταγγέλλοντας ότι «τό έργον τής προδοσίας έξηκολούθησαν οί δυτικοί εις τούς έσχάτους χρόνους μέ πλειότερον ζήλον και μάλιστα όταν ήρχισεν ό Έλληνικός άγών, έγιναν έξ έπαγγέλματος προδόται και σύμβουλοι τών Τούρκων έναντίον τών ανατολικών, έως ότου έχόρτασαν την έπιθυμίαν των, βλέποντες έμπροσθεν τών όφθαλμών των έξανδραποδιζομένους τούς άθώους συμπολίτας των!» («Γενική Έφημερίς τής Ελλάδος»). Όμολογουμένως, «ή Έπανάσταση ρίζωσε στίς περιοχές όπου κυριαρχούσε ό όρθόδοξος πληθυσμός», ύπογραμμίζει ό Καργάκος. Ό έπαναστατικός Έλληνισμός έξβγαине πάντα μέσα από τούς κόλπους τής Όρθόδοξης Έκκλησίας.

Εύδοξία Αύγουστίνου

ΈΛΘΕ, Παράκλητε

Πνεϋμα θεϊον και πανάγιον! Σύ, τό όσοϊον κατῆλθες τωρό είκοσιν αϊώνων έπί τής Σιών και τό ύπερῶν μετεβλήθη εις εκκλησίαν και οί Γαλιλαίοι ύπέστησαν την μεγάλην εκείνην άλλοίωσιν και άπό άγραμμάτων και άλιέων μετεωοιήθησαν εις άωσοτόλους και εύαγγελιστάς, Σύ κάτελθε και έφ' ήμῶν, τών γονυπετῶς έπικαλουμένων Σε, και εύκόσμως διακόσμησον τό άκοσμον χάος μας. Ύς τωνοή βιαία, έκρίζωσον τά τάθη μας. Ύς τωταμός γονιμοσοιός, άρδευσον την ήδικήν ξηρασίαν μας. Ύς δρόσος, δρόσισον την τωνευματικήν άτονίαν μας. Ύς τῶρ, θέρμανον την θρησκευτικήν άδιαφορίαν μας. Ύς γλώσσα, λάλει τωρός τωρηγορίαν μας. Ύς σφραγίς, ασφάλισον τόν θησαυρόν τής υιοθεσίας μας. Ύς άρραβών, μετά τού θεϊου Νυμφίου σύνδεε διά τωντός τάς καρδίας μας. Ύς έλαιον, τά μυστικά μας τραύματα θεράττεισον. Ύς τωριστέρα, υιοϋς φωτός και ειρήνης τωροσαγόρεισον μας. Ύς φίλος και Παράκλητος, συμμάχει μεθ' ήμῶν έν τῆ κατά τού έχθροϋ τάλῃ. Ύς θεϊος, τέλος, οϊκοδόμος, έλθέ και μετασκεύασον τάς ψυχάς μας εις θεοδηήτους σκηνάς, ύπό τάς ότωϊας ή Τρισυτῶστατος Θεότης θά εύρη τό άξιον Αύτης κατοικητήριον.

Νικόλαος Βελιμβροβιτς

Οἱ ἅγιοι, οἱ κριτές μας (Μθ 19,28)

Γνωρίζουμε ὅτι ὁ ὀμόνος κριτῆς εἶναι ὁ Θεός. Ὁ Θεός εἶναι ὁ δημιουργός τοῦ κόσμου, ὁ κυβερνήτης, ὁ νομοθέτης καί αὐτός εἶναι καί ὁ ὀμόνος κριτῆς. Ὁμοως ὁ Θεός ἔδωσε τό δικαίωμα τῆς κρίσης στόν Ἰησοῦ Χριστό ὡς ἄνθρωπο, διότι ὁ Χριστός μας εἶναι Θεός καί ἄνθρωπος. Ὡς Θεός εἶναι ὁ κριτής, ἀλλά λαμβάνει τήν ἐξουσία καί ὡς ἄνθρωπος. Ὡς ἐνανθρωπήσας Θεός κρίνει τόν κόσμο. Γι' αὐτό λέγει ὁ Κύριος μετά τήν ἀνάσταση: «ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καί ἐπί γῆς» (Μθ 28, 18). Καί ἀλλοῦ: «οὐδέ γάρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλά τήν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ» (Ἰω 5,22). Καί ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς Χριστός ὡς Θεάνθρωπος εἶναι αὐτός πού θά κρίνει τόν κόσμο, τόν ἀκούσαμε σήμερα στό εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα νά λέγει ὅτι τήν ἴδια ἐξουσία, τήν ἐξουσία τοῦ κριτῆ, δίδει καί στούς μαθητές του: «Καθίσεσθε καί ὑμεῖς ἐπί δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ» (Μθ 19,28).

Μᾶς διδάσκει, λοιπόν, ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ὅτι ὄλοι οἱ ἅγιοι, πού εἶναι μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀποκτοῦν δικαιώματα καί τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τοῦ θεανθρώπου Κυρίου μας. Πρῶτα ἀπ' ὄλα βλέπουμε ὅτι ὀνομάζονται μέσα στήν ἁγία Γραφή ἅγιοι. Ἄγιος ἀπόλυτα εἶναι ὀμόνον ὁ Θεός. «Εἷς ἅγιος, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός», ἀπαντᾶ τό ἐκκλησίασμα, ὅταν ὁ ἱερεὺς λέγει: «Πρόσχωμεν, τὰ ἁγία τοῖς ἁγίοις». Κι ὄμως, καί ὄλοι οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ

Χριστοῦ ὀνομάζονται ἅγιοι.

Ἡ μητέρα του, μάλιστα, ὀνομάζεται Παν-ἁγία, ἀνώτερη ἀπό ὄλους τοὺς ἁγίους. Οἱ αἰρετικοὶ βέβαια, οἱ ὀποῖοι ὑποτιμοῦν τό πρόσωπο τῆς Παναγίας, λένε εἰρωνικά: «Ὁ Θεός εἶναι ἀπλῶς ἅγιος, ἐνῶ ἡ μητέρα του εἶναι ἀνώτερη, Παν-ἁγία;». Ὁ Θεός εἶναι ἀπόλυτα ἅγιος, ὄπως πολλές φορές τό ἐξήγησα. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, οἱ βαπτισμένοι, οἱ χαριτωμένοι, πού τρέφονται καί ἁγιάζονται μέ τά Μυστήρια εἶναι σχετικὰ ἅγιοι. Ὁπως, ἐνῶ ἕνας εἶναι ὁ πατέρας καί ὁ διδάσκαλος, ὁ Θεός, ὄμως ὀνομάζονται καί οἱ πιστοὶ πατέρες καί διδάσκαλοι, ἔτσι ὀνομάζονται καί ἅγιοι, ἐνῶ ἕνας εἶναι ὁ ἅγιος. Καί ἡ παρθένος Μαρία εἶναι μοναδική ἀνάμεσα στοὺς ἁγίους. Εἶναι ἡ Θεοτόκος, ἡ μία μετά τόν ἕνα Κύριό μας, γι' αὐτό ὀνομάζεται Παναγία.

Στή σημερινή εὐαγγελική περικοπή ἔχουμε καί ἕναν ἀκόμη χαρακτηρισμό γιά τοὺς ἁγίους· εἶναι καί κριτές τοῦ κόσμου. Τό ἴδιο λέει καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τόν κόσμον κρινοῦσι;» (Α' Κο 6,2). Πῶς, λοιπόν, ὁ Κύριος, ὁ μοναδικός κριτής, δίδει τήν ἐξουσία του στοὺς ἀποστόλους καί στή συνέχεια στοὺς διαδόχους τους καί σ' ὄλους τοὺς ἁγίους καί ἐκλεκτούς του νά κρίνουν τόν κόσμο; Μέ τήν ἔννοια ὅτι θά εἶναι τά κριτήρια στήν κρίση. Οἱ ἅγιοι νίκησαν τόν κόσμο, τόν ἑαυτό τους, τά πάθη τους. Γι' αὐτό θά ἀποτελέσουν ἕνα κριτήριο κατὰ τήν

ἡμέρα τῆς Κρίσεως, ὥστε νά εἶμαστε ἀδικαιολόγητοι οἱ ἄνθρωποι ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου γιά τίς παραβάσεις μας. Δέν μπορούμε νά δικαιολογηθοῦμε ὅτι ὁ κόσμος ἦταν φωτιά καί ἔκαιγε καί ἐμεῖς καψαλιστήκαμε καί καήκαμε. Καί οἱ ἅγιοι μέσα στή φωτιά ζοῦσαν. Ἦ ὅτι ὁ κόσμος ἦταν βρομιά καί λερώσαμε, ὁ κόσμος ἦταν πλημμύρα καί παρασυρθήκαμε. Ὁχι, διότι καί οἱ ἅγιοι ἔζησαν στόν ἴδιο κόσμο, ἔζησαν μέσα στήν ἴδια τρικυμισμένη θάλασσα, μέσα στήν ἴδια διακεκαυμένη ζῶνη, μέσα στόν ἴδιο βουρκο, κι ὁμως ἔγιναν ἅγιοι.

Πῶς κατόρθωσαν ἐκεῖνοι νά εἶναι ἅγιοι; Ἦρα θά μπορούσαμε ὅλοι νά γίνουμε ἅγιοι, ἂν ἀκολουθούσαμε τό δικό τους παράδειγμα. Ἦν εἶχαμε τήν πίστη τους, τήν ἀγάπη τους, τήν ἐλπίδα τους, θά μπορούσαμε κι ἐμεῖς νά νικήσουμε τόν κόσμο. Ἦν εἶχαμε πίστη ὅπως οἱ ἅγιοι, θά ἤμασταν θριαμβευτές καί νικητές: «Καί αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τόν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν» (Α΄ Ἰω 5,4). Ὅταν ἕνας ἔχει πίστη, εἶναι ζωντανός. Τά ψόφια ψάρια τά παίρνει τό ρεῦμα, τά ζωντανά πηγαίνουν κόντρα πρός τό ρεῦμα. Ὅταν ἕνας ἔχει πίστη, μπορεί νά λερώνεται ἀπό τή βρομιά τοῦ κόσμου, ἀλλά ὁδηγεῖται μέ τή μετάνοια, τή συντριβή, τά δάκρυα στήν Ἐξομολόγηση, στό θυσιαστήριο καί παίρνει τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ πού «καθαρίζει ἡμᾶς ἀπό πάσης ἁμαρτίας» (Α΄ Ἰω 1,7).

Γνωρίζουμε μάλιστα ὅτι πολλοί ἅγιοι ἦσαν ἅγιοι ἐκ κοιλίας μητρός καί δέν παρασύρθηκαν ἀπό τά πάθη τοῦ κόσμου καί δέν κυριεύθηκαν ἀπό τήν ἀδυναμία τῆς σάρκα. Ἀλλά εἶναι κι ἐκεῖνοι πού δούλεψαν στήν ἁμαρτία, νικήθηκαν ἀπό τή σάρκα καί ἀπό τά πάθη. Εἶναι κι αὐτοὶ ἅγιοι; Βεβαίως. Κι αὐτοὶ θά γίνουν κριτές; Naί, κι αὐτοὶ κριτές, ἅγιοι πού θά κρίνουν τόν κόσμο. Καί θά κρίνουν τόν κόσμο, γιατί αὐτοὶ ἐνώ παρασύρθηκαν ἀπό τήν ἁμαρτία περισσότερο ἀπό ὅλους, ὁμως καθαρίστηκαν καί ἀγίασαν. Πῶς; Πίστεψαν στόν Ἰησοῦ Χριστό, τόν ἀγάπησαν ὡς λυτρωτή τους καί πήραν τό αἷμα του. Μέ τό αἷμα τοῦ Χριστοῦ καί τά δάκρυα τῆς μετανοίας καί τῆς Ἐξομολογήσεως ξεπλύθηκαν καί ἀγίασαν καί εἶναι κριτές τοῦ κόσμου.

Ὅλοι ὅσοι πίστεψαν, ἀπό ὅλες τίς τάξεις καί τίς καταστάσεις, ἀπ' ὅλα τά ἐπαγγέλματα, ὅλοι μέ τή δύναμη τοῦ Χριστοῦ, μέ τήν πίστη καί τή βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶναι ἡ κιβωτός πού σώζει μέσα ἀπό τόν κατακλυσμό τούς ἀνθρώπους, ὁδηγήθηκαν στήν εἰρήνη καί στή χαρά καί στή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ μέ τή μετάνοιά τους, μέ τήν ἀγία ζωή τους, μᾶς καλοῦν καί μᾶς ἐνθαρρύνουν νά τούς μιμηθοῦμε. Νά πᾶμε κόντρα στό ρεῦμα, στόν κόσμο, στά πάθη μας καί νά περάσουμε στήν ἀντίπερα ὄχθη, νά χαιρόμαστε μαζί τους στήν αἰώνια χαρά τοῦ Κυρίου μας. Ἀμήν.

Στέργιος Ν. Σάκκος

Κυριακή 30-5-2010, ἰ. ναός Ἀναλήψεως, Φίλυρο

Είς μνημόσυνον

Πασχάλης Γλώσσης: σινιάλο για τόν οὐρανό

Μέσα στήν ἀναστάσιμη χαρά, τή Διακαινήσιμο Ἑβδομάδα, μᾶς ἀξίωσε ὁ ἅγιος Θεός νά συνεορτάσουμε κι ἕνα δεύτερο πάσχα! Αὐτό τό... «έκτυπώτερον», τό προσωπικό πάσχα τοῦ ἀδελφοῦ μας Πασχάλη, ὁ ὁποῖος μέ ὁδηγό του τόν ἀδιάψευστο λόγο τοῦ Κυρίου πού διαβεβαιώνει, «ὅτι ὁ τόν λόγον μου ἀκούων καί πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καί εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται» (Ἰω 5,24), μᾶς ἀποχαιρέτησε μέ τόν ἀναστάσιμο παιάνα «Χριστὸς ἀνέστη, ἀδερφοί!» καί «μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν».

Κι ἐμεῖς βιώνοντας τό θαῦμα, ἀναλογιζόμεστε, ἀδελφέ μας Πασχάλη, «ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός» (Λκ 8,39) καί μένουμε ἐκστατικοί μπροστά στά μεγαλεῖα του καί τή δύναμη τῆς ἀναστάσεώς του. Κι ὅπως σέ ἀντικρίζουμε μέσα στό ἔκπαγλο φῶς τοῦ ἀναστημένου Χριστοῦ, τά δάκρυα τοῦ πόνου γίνονται δάκρυα χαρᾶς καί δοξολογίας καί «σκιρτῶντες ὕμνοῦμεν τόν αἴτιον, τόν μόνον εὐλογητὸν τῶν Πατέρων, Θεὸν καί ὑπερένδοξον»!

Ὁ Πασχάλης μας, μέ τό πηγαῖο χα-

μόγελό του, τὴν αὐθεντικότητα τοῦ χαρακτήρα του, τόν αὐθορμητισμό καί τὴν ἀπλότητά του, «κέρδιζε» ἀμέσως κάθε ἄνθρωπο πού συναντοῦσε· εἴτε ἦταν μέγας εἴτε μικρός, εἴτε ἀπλός εἴτε «εὐσχήμων»... Ἔτσι κάπως -σχεδόν χωρὶς νά τό καταλάβουμε- μπήκε καί στά σπίτια μας, στίς οἰκογένειές μας, στή ζωὴ καί στήν καρδιά μας... κι ἔγινε φίλος ἀληθινός κι ἀδελφός ἐν Χριστῷ.

Ζήσαμε μαζί! Κατηχητικά, ὁμάδες, ἐκδρομές, κατασκηνώσεις, προσκυνήματα, γιορτές... Μετείχαμε ἀπό κοινού σέ Ἀκολουθίες, θείες Λειτουργίες, ἱερές μυσταγωγίες... Κάναμε ἀτέλειωτες συζητήσεις, πήραμε ἀποφάσεις, μοιραστήκαμε ὀραματισμούς... Ἦμασταν μαζί μέρες καί νύχτες, καλοκαίρια καί χειμῶνες. Στούς ἀγῶνες, στίς χαρές, μά καί στίς δυσκολίες, στούς πειρασμούς, στίς θλίψεις. «Ἐπιλείπει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος» (Ἐβ 11,32).

Πῶς νά περιγράψει κανεὶς τί ἦταν γιὰ ὅλους ἐμᾶς, μά καί γιὰ τόν καθένα μας ξεχωριστά, ὁ Πασχάλης; Ἕνα ἀπλό παιδί ἀπό μιά φτωχικὴ γειτονιά στή Μαγνησία Θεσσαλονίκης, πού συνάντησε

τόν Χριστό κι Ἐκεῖνος τό ἔκανε ἄγγελό του στή γῆ καί στόν οὐρανό. Βλέπετε, γίνονται καί στίς μέρες μας αὐτά! Γίνονται καί σέ μᾶς αὐτά, ἀρκεῖ νά τό θελήσουμε! Καθώς... «Ἰησοῦς Χριστός χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἐβ 13,8).

Συνδέθηκε μέ τόν Χριστό καί μέ τήν Ἐκκλησία ἀπό τήν παιδική του ἡλικία. Μικρός μαθητής ἀκόμα τοῦ Δημοτικοῦ, ξεκινᾷ νά φοιτᾷ καί στό κατηχητικό σχολεῖο τῆς ἐνορίας του. Μακάριοι οἱ γονεῖς πού ὀδηγοῦν τά παιδιά τους στόν Χριστό καί τά ἐναποθέτουν στά χέρια τῆς μητέρας μας Ἐκκλησίας. Τά ἀσφαλίζουν καί τοὺς ἐξασφαλίζουν τήν αἰώνια ἀποκατάσταση. Γι' αὐτό, ἀκόμη καί μπροστά στό μνήμα ἀντέχουν μή λυπούμενοι «καθώς καί οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα» (Α' Θε 4,13).

Μεγαλώνοντας γίνεται συνεργάτης στό ἱεραποστολικό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Διδάσκεται ἀνόθευτο τό Εὐαγγέλιο, κι ὁ ἴδιος σπουδάζει «τὰ ἱερὰ γράμματα» μένοντας «ἄχρι τέλους» πιστός σέ αὐτά, «εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθε». Θέτει ὡς θεμέλιο τῆς πνευματικῆς του ζωῆς τόν «κεῖμενον» κι ἐμπιστεύεται τήν οἰκοδομή του στά χέρια «ἀπλανοῦς πνευματικοῦ πατέρα», ἐναποθέτοντας στό πετραχήλι του ὅλη του τήν πνευματική πορεία. Σάν ἄοκνη μέλισσα περιδιαβαίνει στά ποικίλα μυρίπνοα ἄνθη τῆς Ἐκκλησίας καί τρυγάει ἀπό παντοῦ πνευματικούς καρπούς.

Πολυσχιδῆς προσωπικότητα ὁ ἴδιος, ἀσχολεῖται μέ πλεῖστα ὅσα... μὰ δέν ἀποπροσανατολίζεται. Ἐπιλέγει τήν «ἀγαθὴν μερίδα», καί σέ αὐτὴν θά βρῖσκει πάντοτε τόν ὁδοδείκτη τῆς πορείας του. Ζεῖ ἀπλά, θά ἔλεγα φτωχικά, μὰ χαίρεται τά πάντα καί δέν τοῦ λείπει τί-

ποτα. Ὁ Χριστός γίνεται τό κέντρο τῆς ὕπαρξής του. Τό θέλημά Του σκοπὸς τῆς ζωῆς του κι ἡ καθημερινότητά του ἕνας διαρκῆς διπλὸς ἀγώνας: νά γνωρίσει «τί θέλει ὁ Θεός» ἀπὸ ἐκεῖνον καί νά τό ἐφαρμόσει σέ κάθε στιγμή, σέ κάθε ἔκφανση τῆς ζωῆς του.

Κι ὁ Χριστός τόν ἐπισκέπτεται κι ἐνεργεῖ μέσῳ αὐτοῦ. Πόσοι ἄνθρωποι δέν μαρτυροῦν πῶς, ὅταν ξεστράτισαν ἀπὸ τὴν πίστη, βρέθηκε στόν δρόμο τους ὁ Πασχάλης καί τοὺς βοήθησε νά ἐπιστρέψουν; Πόσοι ἄνθρωποι δέν ἐξομολογήθηκαν βάζοντας πνευματικὴ ἀρχή, ἀφοῦ γνωρίστηκαν μέ τόν Πασχάλη; Ἐμφανίζοταν ἀναπάντεχα, κι ἀποσυρόταν ἤσυχα, ὅταν δέν τόν χρειαζόσουν ἄλλο, γιὰ νά συνεχίσει κάπου ἄλλοῦ... Κι «ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου καί καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν» (1α 5,20).

Τό οἰκοδόμημά του δοκιμάστηκε στή φωτιά, κι ἄντεξε, κι ἔλαμψε σάν τόν ἥλιο. Ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε σταυρική. Ἡ ἀσθένεια τόν ἐπισκέπτεται ἀπὸ τὴ νεαρή του ἡλικία, μὰ ἐκεῖνος λές καί τὴ ζεῖ σάν εὐλογία, σηκώνει τόν σταυρό του σάν λαμπάδα πασχαλινή. Ἀργότερα μέ τὴν ἐκλεκτὴ του σύζυγο, τὴν πολυαγαπημένη του Χριστίνα, σηκώνουν ἀπὸ κοινού καί μέ τὴν ἴδια χάρη τόν σταυρό τῆς ἀτεκνίας... Ἀναλώνονται κυριολεκτικά, «ψυχῇ τε καί σώματι» στή διακονία τῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ. Κατηχητικά, κατασκηνώσεις, ὀμάδες, γιορτές, ἐκδρομές... Σκορποῦν ποικιλοτρόπως καί πλουσίως τὴν ἀγάπη τους σέ δεκάδες παιδιά, τά ὁποῖα βλέπουν στό πρόσωπό του τόν ἀγαπημένο τους «θεῖο Πάσχο»!

Ὅλα γιὰ τὴ δόξα τοῦ Χριστοῦ! Κι ὅταν ἦρθε καιρὸς πού ὅλα «τὰ ἴσκιαζε ἡ φοβέρα καί τά πλάκωνε ἡ σκλαβιά»...

τῆς ἐπιδημίας, ἀκούστηκε τό «ἐγώ, Κύριε»... καί γίνεται τό σαλόνι τους διαδικτυακή αἴθουσα διδασκαλίας, κι αὐλή, καί «τὰ πάντα ἐν πᾶσι»... Ἔτσι τώρα οἱ προσευχές τῶν μικρῶν παιδιῶν, μά κι ἐκείνων πού μεγάλωσαν στά χρόνια πού περάσαν, τόν συνοδεύουν στόν θρόνο τοῦ Θεοῦ καί κοσμοῦν τόν δίκαιο στέφανο πού ὁ Κύριος τοῦ ἐτοίμασε.

Τιμοῦσε ἀληθινά καί εἰλικρινά τούς πάντες, χωρίς -ταυτόχρονα- νά ἀπαξιώνει καί νά ἀδικεῖ κανέναν. Μεγάλοι καί μικροί, ἀπλοί καί σπουδαῖοι, εὐεργέτες κι εὐεργετηθέντες, φίλοι κι ἄγνωστοι, ἀπολάμβαναν μίας ἰδιαίτερης, μοναδικῆς καί προσωπικῆς τιμῆς κι ἐκτιμῆσεως ἀπό τόν Πασχάλη. Ξεπερνοῦσε τήν «πρέπουσα», γινόταν... ὑπερβατική. Ἀκόμα κι αὐτούς πού ὁ κόσμος συνήθισε νά περιφρονεῖ, ὁ Πασχάλης τούς ἀγκάλιαζε, τούς νοιαζόταν καί τούς τιμοῦσε μέ τόν δικό του αὐθεντικό τρόπο. Ἔβλεπε, φαίνεται, τήν «εἰκόνα τοῦ Θεοῦ» κι ἤξερε ὅτι... «ἐμοὶ ἐποιήσατε».

Κι ἐσύ πού διαβάξεις αὐτές τίς γραμμές, ἀδελφέ μου, θέλω νά εἶσαι βέβαιος, πώς, ἂν κάποτε συνυπῆρξες μέ τόν Πασχάλη ἢ ἂν κάπου συνεργάστηκες μαζί του, ἐκεῖνος μάς πληροφοροῦσε ὅτι εἶσαι «φοβερός»! Κι ἂν νομίζεις ὅτι δέν ἀξίζεις τίποτα κι ἴσως νιώθεις τώρα ἀπελπισμένοι, νά εἶσαι σίγουρος ὅτι ἐκεῖνος μάς διαβεβαίωνε ὅτι εἶσαι «ψυχούλα». Ἀλλά κι ἂν κάποιος, πρὸς στιγμὴν ἴσως, τόν πίκρανε, μπορεῖ νά εἶναι βέβαιος ὅτι τό ὄνομά του ἔγινε κόμπος στήν προσευχή τοῦ Πασχάλη καί μπήκε βαθύτερα στήν καρδιά του. Μά κι ἐκεῖνος, ἂν κάποιον στεναχώρησε -τό ξέρεις ἤδη-, τοῦ ζήτησε ταπεινά νά τόν συγχωρέσει.

Ἔτσι πολιτεύθηκε στά μόλις 39 χρόνια του ὁ Πασχάλης, πρὸς τούς μακράν

καί τούς ἐγγύς, πρὸς τήν ἴδια τήν οἰκογένειά του. Ὑπάκουος, σεβαστικός πρὸς τούς γονεῖς, στοργικός πρὸς τόν ἀδελφό, ἀφοσιωμένος στή σύζυγό του κατά τό ἀποστολικό παράγγελμα· «οἱ ἄνδρες ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ἐαυτῶν, καθὼς καί ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν...» (Ἐφ 5,25). Κι ἦταν πράγματι ἡ ἀγάπη του ἀληθινή, βαθειά, πνευματική. Γι' αὐτό κι ἡ μοναδικὴ βιοτικὴ του μέριμνα, καθὼς βαδίζει πρὸς τὴν οὐράνια βασιλεία, εἶναι ἡ «Χριστινοῦλα» του.

Ὑπηρετήσε μέ προθυμία, ζήλο κι αὐταπάρνηση τὴν Ἐκκλησία καί τὴν Πατρίδα, μέ κάθε τρόπο· ὅποτε κι ἂν τοῦ ζητήθηκε. Στὴν Ἀδελφότητά μας, διακόνησε ὑποδειγματικά ἀπὸ ὅλες σχεδόν τίς θέσεις. Ὑπῆρξε κατηχητής, κυκλάρχης, ὀμαδάρχης, ὑπαρχηγός, ἀρχηγός, ἱεροκήρυκας... Κι ἡ ἀπουσία του στοιχίζει τώρα περισσότερο.

Ὡς ἐλάχιστο ἀντίδωρο στόν ἅγιο Θεό, πού μᾶς τόν χάρισε ὅλα αὐτά τὰ χρόνια, προσφέρουμε τὴν ἄπειρη εὐγνωμοσύνη μας καί τὴν καρδιόβγαλτη δοξολογία μας! Μά περισσότερο Τόν ἀνυμνοῦμε καί Τόν εὐλογοῦμε, γιατί μᾶς δώρισε τόν Πασχάλη αἰώνια, στέλεχος πιά τῆς οὐράνιας κατασκήνωσης, μαζί μέ τόν Δάσκαλό μας, σημεῖο ἀγαπημένο στόν χάρτη τῆς ζωῆς, γιά νά θυμίζει σέ ὅλους τόν ἀληθινὸ προορισμό μας...

Καί καθὼς τόν ἀκοῦμε νά μᾶς φωνάζει, πώς ἐκεῖ εἶναι «τέλεια ἡ ζωή», νιώθουμε πώς πρέπει κι ἐμεῖς νά ἐτοιμαζόμαστε, καθὼς «μικρόν» καί πάλι θέλει ἀνταμωθοῦμε. Νά δώσει ὁ Κύριος γιά ὅλους!

Καλὸ Παράδεισο, πολυαγαπημένε ἀδελφέ μας Πασχάλη! Αἰωνία σου ἡ μνήμη!

Ἀπόστολος Κεκελίδης

‘Ο Διοικητής τῆς Α’ Μοίρας Καταδρομῶν

Ξημερώματα 20ῆς Ἰουλίου 1974, Σάββατο, ὥρα πέντε καί μισή. Ἡ τουρκική εἰσβολή στήν Κύπρο, μέ τήν ὀνομασία «Ἀττίλας», εἶναι πλέον πραγματικότητα. Ἀντηχοῦν οἱ σειρήνες πολέμου. Τουρκικά σκάφη ἀποβιβάζουν δυνάμεις καί ἐπιτίθενται στήν Κερύνεια καί στή Λευκωσία. Ἐχθρικά ἀεροσκάφη καί ἐλικόπτερα ἐπιχειροῦν ρήψεις ἀλεξιπτωτιστῶν.

Τήν ἐπόμενη μέρα, ἡ Ἑλλάδα ἀποφασίζει νά στείλει στρατιωτική βοήθεια. Τό βάρος τῆς εὐθύνης σηκώνει ἡ Α’ Μοίρα Καταδρομῶν μέ διοικητή τόν ταγματάρχη Γεώργιο Παπαμελετίου.

Ἀποστολή τῆς Μοίρας ἦταν ἡ ἄμυνα τῶν νησιῶν τοῦ Αἰγαίου. Δέν ἦταν εἰδικά ἐκπαιδευμένη γιά νά σταλεῖ στήν Κύπρο. Γι’ αὐτό ὁ Παπαμελετίου ξαφνιάζεται, ὅταν παίρνει ἐντολή γιά μιά τελείως διαφορετική ἀποστολή. Πετοῦν γιά τή μαρτυρική Κύπρο 15 Noratlas, μικρά εὐέλικτα ἀεροπλάνα, μέ σβηστά φῶτα πλεύσης, γιά νά μή γίνουν ἀντιλη-

πτά ἀπό τίς τουρκικές δυνάμεις. Ἡ ἐπιχείρηση ὀνομάζεται «Νίκη».

Τό δυστύχημα εἶναι πῶς οἱ κύπριοι χειριστές τῶν ἀντιαεροπορικῶν δέν ἔχουν ἐνημερωθεῖ γιά τήν ἄφιξη τῶν ἐλληνικῶν ἐνισχύσεων. Ἐχουν πάρει διαφορετική πληροφόρηση πῶς τουρκικά ἀεροπλάνα θά προσπαθήσουν νά καταλάβουν τό ἀεροδρόμιο τῆς Λευκωσίας. Ἔτσι οἱ Κύπριοι ἀρχίζουν νά κτυποῦν τά Noratlas. Εὐστοχα χαρακτηρίστηκε τούτη ἡ ἐπιχείρηση «ἀποστολή αὐτοκτονίας». Καταρρίπτουν τό ἕνα ἐλληνικό ἀεροπλάνο καί χτυποῦν κι ἕνα δεύτερο. Ὁ ἀπολογισμός τραγικός: 30 κομάντος καί 4 πιλότοι σκοτώνονται ἀπό φίλια πυρά.

Ὁ κύπριος χειριστής ἀντιαεροπορικοῦ πυροβόλου Γ. Καλογήρου διηγεῖται:

«Γύρω στίς 3.30’ τό πρῶ ἀκούσαμε φωνές: “Μή χτυπάτε, μή χτυπάτε, εἶναι ἐλληνικά!”. Κάπως ἀργά ὅμως. Ἐμεῖς σωριαστήκαμε κάτω, κλαίγαμε. Γιατί νά

μάς τό κάνουν αυτό; Γιατί νά μάς πούν ότι είναι τουρκικά καί νά χτυπήσουμε τά έλληνικά;».

Στό μεταξύ τό Noratlas, όπου βρίσκειται ό Παπαμελετίου, πλησιάζει στό άεροδρόμιο τής Λευκωσίας. Μαθαίνει για τόν δυσάρεστο άπολογισμό. Τό «Νίκη 4» έχει καταρριφθει. Σκοτώθηκαν όλοι. Ό μοναδικός έπιζών από τή μοιραία πτήση είναι ό Ζαφειρίου Άθανάσιος. Τό «Νίκη 6» έχει χτυπηθει. Μέ τί κουράγιο θά ένημερώσει τούς στρατιώτες του, πού έχασαν πάνω από 30 συναδέλφους τους; Μέ δυσκολία του βγαίνουν οι λέξεις:

«Έπεσε ένα άεροπλάνο. Τό γεγονός είναι σοβαρό, γιατί είναι οι φίλοι σας, οι συνάδελφοί σας, οι στρατιώτες μας...».

Τό άπόγευμα κηρύσσεται έκεχειρία.

23 Ιουλίου. Ό Παπαμελετίου προβλέπει πώς οι Τούρκοι θά έκμεταλλεuthούν τήν άνακωχή καί θά έπιχειρήσουν κατάληψη του άεροδρομίου. Σέ λίγο μεγάλη τουρκική δύναμη κινείται προς τό άεροδρόμιο. Πάραυτα διατάσσει τούς τρεις λόχους τής Μοίρας του ν' άκροβολιστούν. Έπικεφαλής τών έλληνικών δυνάμεων του άεροδρομίου είναι ό κρητικός ταγματάρχης Β. Μανουράς.

«Τά πολυβόλα κάνανε γερή ζημιά. Κείνη τή στιγμή τά γεγονότα τρέχουν τόσο γρήγορα, πού συναισθήματα δέν υπάρχουν. Προσέχεις πώς θά έπιφέρεις τό καλύτερο άποτέλεσμα... Έμεις δέν έπιτεθήκαμε στους Τούρκους. Οι Τούρκοι έπιτεθήκαν σ' έμάς. Έμεις δέν πήγαμε νά σκοτώσουμε. Δέν πήγαμε νά βλάψουμε κανέναν. Οι Τούρκοι πήγαν νά βλάψουν», τονίζει ό ύπολοχαγός Κολοκοτρώνης, πού πολεμá μέ τούς

κομάντος του από τήν ταρατσα του άεροδρομίου.

«Έκτιμώντας τά γεγονότα, όπως εξελίχθηκαν, κατέληξα στό συμπέρασμα ότι οι δυνάμεις του Ο.Η.Ε. διέταξαν τότε “Παύσατε πυρ”, για νά σώσουν τούς Τούρκους. Διαπίστωσαν προφανώς ότι θά τούς έξολοθρεύαμε όλους. Άν ήθελαν νά προσφέρουν τίς καλές τους ύπηρεσίες, θά έπρεπε νά είχαν κάνει νωρίτερα τήν κίνηση αυτή καί όχι μετά, πού διαπίστωσαν τά άποτελέσματα αυτής τής μάχης», διατρανώνει λεβέντικα ό Παπαμελετίου.

«Έχει έρθει τό τάγμα του Ο.Η.Ε. νά παραλάβει τό άεροδρόμιο, γι' αυτό νά φύγετε έσεις», άπευθύνεται ό ύπολοχαγός του Ο.Η.Ε. στον Παπαμελετίου.

Έκείνος άρνεϊται. Έλληνες άξιωματικοί τόν πιέζουν νά παραδώσει τό άεροδρόμιο στις δυνάμεις τών Ένωμένων Έθνών. Παρά τόν κίνδυνο νά περάσει στρατοδικείο, άποφασίζει νά μήν ύποκύψει στις πιέσεις. Υποψιάζεται ότι ό Ο.Η.Ε. σχεδιάζει νά καθυστερήσει τήν παραλαβή, έτσι ώστε στό ένδιάμεσο νά εισβάλουν οι Τούρκοι μέ τίς σημαίες τους καί νά τό καταλάβουν.

«Η άπάντησή μου ήταν άρνητική, έπειδή οι τουρκικές δυνάμεις έξακολουθούσαν νά είναι πολύ κοντά στό άεροδρόμιο, ένω θά έπρεπε νά είχαν άπομακρυνθει μετά τήν κατάπαυση του πυρός. Μόλις θά φεύγαμε έμεις, οι Τούρκοι θά έμπαιναν μέσα πριν από τό τάγμα του Ο.Η.Ε. Είχα άρχίσει νά άμφιβάλλω για τίς καλές προθέσεις του. Διαισθάνθηκα ότι ένα παιχνίδι παιζόταν μπροστά στά μάτια μου, πού δέν μου άρεσε», έξιτορει ό διοικητής.

Χάρη στην άπόφασή του νά μή φύ-

ΒΙΒΛΙΟΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

γουν, αν δέν παραδώσουν κανονικά τό αεροδρόμιο, πετυχαίνει τόν στόχο του. Τελικά παραδίδει ό ίδιος τό αεροδρόμιο στους κυανόκρανους. Οί άνδρες τοῦ Ο.Η.Ε. καταλαμβάνουν τίς θέσεις τών Έλλήνων. Μέχρι σήμερα παραμένει υπό τόν έλεγχο τής εϊρηνευτικῆς δύναμης τών Ήνωμένων Έθνών.

Στή δεύτερη φάση τοῦ «Άττίλα» ό Παπαμελετίου μέ τούς κομάντος του καταστρέφουν οὐλαμό τουρκικῶν άρμάτων κι άνακόπτουν τήν πορεία τών Τούρκων δυτικά τής Λευκωσίας.

Όταν, ώστόσο, έπιστρέφει στην Έλλάδα ή έναπομείνασα Μοίρα, δέν σημειώνεται καμία τιμητική ύποδοχή ήρώων. «Είχα κρατήσει κάτι πιό σημαντικό», έλεγε μέ καμάρι ό διοικητής, «τόν σεβασμό καί τήν εκτίμηση τών άνδρῶν τής μονάδας μου».

Στά 87 του χρόνια ό θρυλικός διοικητής φεύγει από τή ζωή. Χάρη στην άσυμβίβαστη στάση του κράτησε ένα μέρος τής Λευκωσίας έλεύθερο. Συγκινημένος ό δήμαρχος Άσπροπύργου, όταν έκανε τά άποκαλυπτήρια τής προτομῆς του, είπε:

«Ένας άληθινός ήρωας, πού έσωσε τήν άξιοπρέπεια τής Έλλάδας, πρότυπο καί ύπόδειγμα στην κοινωνία, γιατί είχε πάντα στην ψυχή του τήν Έλλάδα».

Έλληνίς

Βιβλιοπωλεϊο ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ,
Γ. Μπακατσέλου 5, Θεσσαλονίκη
ή
e-shop <http://books.apolytroxis.gr>

Τό αίμα ζωή γίνεται...

Φτάσαμε στό τέλος τής φετινής σχολικής χρονιάς, τής τόσο ιδιάζουσας. Άρχές Ίουνίου καί άναζητούμε μία δημιουργική έργασία μέ στόχο νά άγγίξει εύάισθητες χορδές άνθρωπιάς.

- Καλημέρα, παιδιά. Σήμερα θά κολυμπήσουμε!

- Τέλεια! Μιά καί μπήκε τό καλοκαίρι, θά δούμε παραλίες; άναρωτιέται ό πάντα ένθουσιώδης Πέτρος.

- Σιγά μήν πάμε καί γιά βουτιές στή Χαλκιδική, πετάχτηκε ό Μάνος, τό πειραχτήρι τής τάξης.

- Άλλου είδους βουτιές θά έπιχειρήσουμε σήμερα. Θά ριχτούμε στήν ύπέροχη θάλασσα τής έλληνικής γλώσσας ή μάλλον σέ ένα πλούσιο ποτάμι σοφίας του λαού μας, τίς παροιμιές!

- Σάν αυτές πού μάθαμε γιά τό ψωμί, στήν άρχή τής χρονιάς;

- Ναι, μόνο πού αυτή τή φορά θά διαλέξουμε τό αίμα.

Στό άκουσμα τής λέξης διάβασα τήν άπορία στά μάτια τών παιδιών.

- Κατερίνα, πήγαινε, σέ παρακαλώ, καί διάβασε στό άναρτημένο ήμερολόγιο τί γράφει στίς 14 Ίουνίου.

- Παγκόσμια ήμέρα έθελοντικής αί-

μοδοσίας.

- Σέ εύχαριστούμε. Μιά καί μελετούμε στή γλώσσα τήν ένότητα του έθελοντισμού, σκέφτηκα πώς άξίζει νά μελετήσουμε συνδυαστικά τήν έθελοντική αίμοδοσία. Λοιπόν, ξεκινάμε! Ποιές παροιμιώδεις φράσεις γνωρίζετε μέ τή λέξη αίμα;

- Κυρία, ή μάνα μου, όταν τήν τρελαίνω μέ τή φασαρία πού κάνω, φωνάζει: «Μου άνέβηκε τό αίμα στό κεφάλι».

- Έγώ πάλι όταν τρομάζω, λέω πώς «μου κόπηκε τό αίμα», μονολόγησε ή Σοφία.

- Ό παππούς μας λέει συχνά: «Τό αίμα νερό δέν γίνεται».

- Μου ήρθε μία άναλαμπή! Τά λόγια του Κολοκοτρώνη πού είπα στή γιορτή: «Μία φορά έβαπτίστημεν μέ τό λάδι, βαπτίζόμεθα καί μία μέ τό αίμα διά τήν έλευθερίαν τής πατρίδος μας!».

- Όραία, παιδιά! Τί παρατηρούμε σ' αυτές τίς φράσεις;

Παίξαμε άρκετά μέ τήν κυριολεξία καί τή μεταφορά... Κι ύστερα άρχισαν οί βαθύτεροι προβληματισμοί. Αίμα: μία λέξη βαρυσήμαντη, ένα σημαίνον μέ πολλά σημαιόμενα. Μά αυτό πού προέχει είναι

ή πρωταρχική αξία του αίματος.

- Τό μάθαμε στη Βιολογία, συμπλήρωσε ένθερμα ο Άντωνης. Μου τὰ λέει καί ή μητέρα μου πού είναι νοσηλεύτρια. Πολλοί άσθενείς χρειάζονται αίμα.

- Γι' αυτό, παιδιά, άξίζει νά δώσουμε λίγο από τόν χρόνο μας καί λίγο από τό αίμα μας.

- Έμεις πέρυσι είχαμε τόν θείο μας για μήνες στό νοσοκομείο καί χρειαζόταν συνεχώς αιμοπετάλια. Είχαμε πολλή άγωνία.

- Ναί, Μαρία μου, όταν ζούμε κάποιο περιστατικό στό οίκογενειακό μας περιβάλλον, τότε εύαισθητοποιούμαστε περισσότερο.

Η αιμοδοσία άποτελεϊ μία κίνηση άγαπητική. Συχνά άκούμε για σπουδαίους δωρητές πού χρηματοδοτούν κοινωφελή έργα ή για εύπορους πού προβαίνουν σε γενναιόδωρες έλεημοσύνες. Κι όμως, άκόμη κι αν είσαι πολύ φτωχός, μπορείς έντελώς άνέξοδα νά προσφέρεις μία ζωτική φιλανθρωπία. "Αν σου τό έπιτρέπει ή ύγεια σου, μπορείς μέ ίλαρότητα νά δώσεις λίγο από τό αίμα σου. Στά μάτια του παντεπόπη Θεού μετράνε αυτές οι σταγόνες σου σάν τό εύλογημένο δίλεπτο τής χήρας.

Τά τελευταία χρόνια γίνεται καί στην πατρίδα μας μία πιό οργανωμένη προσπάθεια. Τό Έθνικό Κέντρο Αίμοδοσίας (ΕΚΕΑ) μέ ποικίλες δραστηριότητες σε όλη τήν Ελλάδα κινητοποιεί όλο καί περισσότερους πολίτες. Τό ποσοστό τών έθελοντών αιμοδοσίας χρόνο μέ τόν χρόνο αύξάνεται. Μάλιστα, σε διάφορους επαγγελματικούς χώρους καλούνται τά ειδικά κινητά συνεργεία τών Υπηρεσιών Αίμοδοσίας.

- Ναί, τό ξέρω. Στην εταιρεία πού δουλεύει ο πατέρας μου είχαν δύο φο-

ρές φέτος αιμοδοσία, έπιβεβαίωσε ή Άννα.

- Όστόσο, για ένα συνειδητό μέλος τής Όρθόδοξης Έκκλησίας ή αιμοδοσία άποκτá καί πνευματικές διαστάσεις. Ό χριστιανός δέν θά έπικεντρωθεϊ μονάχα στη 14η Ίουνίου. "Όταν επιλέξει νά δώσει αίμα, δέν θά έπιτελέσει άπλώς μία καλή πράξη άλληλεγγύης προς κάποιο άναγκεμένο συμπολίτη...

- Δηλαδή; ρώτησε άπορημένη ή Χριστίνα.

- Για σκεφτείτε, παιδιά... Ποιός άλλος έδωσε τό αίμα του, για νά σωθεϊ όχι ένας άνθρωπος αλλά όλη ή ανθρωπότητα;

Μεμιάς φωτίστηκαν τά μάτια τους. «Ό Χριστός!».

- Σωστά. Ό Χριστός έχυσε τό τίμιο αίμα του για τή σωτηρία όλων μας. Αυτό τό αίμα του Χριστού κυλάει στις φαρμακείες μας φλέβες καί μάς θεώνει. Έπομένως, ή δωρεά του αίματος είναι πράξη ιερή. Άξίζει νά τή συνοδεύσουμε μέ τή συναίσθηση πώς είναι ένα έλάχιστο αντίδωρο εύγνωμοσύνης προς τόν ούράνιο Πατέρα, πού μάς δίνει όχι μόνο τήν επίγεια ζωή, αλλά μέ τό θεϊκό του αίμα μάς εξασφάλισε καί τήν αιώνια ζωή.

- Αυτό πού λέμε τώρα είναι πολύ σπουδαίο. "Όταν γίνω αιμοδότης, έτσι θά τό σκέφτομαι! αναφώνησε ο Μάνος.

- Μέσα από αυτό τό πρίσμα τής θεϊκής άγάπης τό αίμα γίνεται ζωή. Πότε; "Όταν άκόμη κι αυτή τήν ανθρωπιστική αιμοδοσία τή θεωρήσω μέ τά μάτια τής πίστης ως κίνηση ενός χρεώστη προς τόν πρώτο έθελοντή αιμοδότη, τόν σωτήρα μας Χριστό. Δίνω στον άδελφό μου λίγες σταγόνες αίμα μέ πολλή έν Χριστώ άγάπη!

A.T.

Τό ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ πρόβλημα τής χώρας μας είναι τό δημογραφικό, τό όποιο έχει ως αίτιες τήν ύπογεννητικότητα καί τή μετανάστευση, μέ άποτέλεσμα τή μείωση αλλά καί γήρανση του πληθυσμού. Τό 2020 είχαμε στήν Έλλάδα μείωση πληθυσμού κατά 50.401 άτομα καί δεδομένου ότι πολλές γεννήσεις άφορούν άλλοδαπούς, ή μείωση του έλληνικού πληθυσμού καί ή γήρανσή του είναι άκόμη μεγαλύτερες. Σέ αντίθεση μέ τήν Έλλάδα οί γειτονικές μας χώρες έμφανίζουν αύξηση του πληθυσμού τους καί μεταξύ αύτών πρωτοπορεί ή Τουρκία, πού δέν έχει τίς καλύτερες τών προθέσεων για τήν Έλλάδα. Η πολιτεία όφείλει νά αναστρέψει αύτόν τόν δημογραφικό κατήφορο. Διαφορετικά, μετά άπό κάποια χρόνια, δέν θά ύφίσταται έλληνικό κράτος. Οί κυριότεροι λόγοι οί όποιοί συμβάλλουν στήν ελάττωση τών γεννήσεων είναι:

1. Άστικοποίηση. Πολλοί συμπατριώτες μας μετακινούνται άπό χωριά σέ πόλεις, όπου διαμένουν σέ στενόχωρα διαμερίσματα πολυκατοικιών, όποτε δύσκολα μπορούν νά ζήσουν άνετα μέ πάνω άπό ένα παιδί.

2. Εύδαιμονισμός. Οί Έλληνες έμαθαν τά τελευταία 40 χρόνια στήν καλοπέραση. Μέ τά περισσότερα παιδιά νιώ-

θουν ότι θά χειροτερεύσει ή ποιότητα ζωής τους.

3. Έργασία γυναικών. Οί εργαζόμενες γυναίκες περιορίζονται κατά κανόνα σέ ένα ή τό πολύ δύο τέκνα, διότι δέν μπορούν νά φροντίσουν περισσότερα, λόγω τών συνθηκών έργασίας τους.

4. Έργάζονται συχνά καί οί γιαγιάδες τών οικογενειών, όποτε δέν μπορούν νά συμπαρασταθούν στίς κόρες τους φροντίζοντας τά παιδιά τους όπως παλαιότερα.

5. Μεγάλη ήλικία γάμου. Λόγω του ότι πολλές γυναίκες σπουδάζουν σέ ΑΕΙ ή έργάζονται, παντρεύονται σέ μεγαλύτερες ήλικίες άπό ό,τι στό παρελθόν.

6. Τό σημερινό αύξημένο μορφωτικό επίπεδο τών Έλλήνων σημαίνει ότι τά ζευγάρια μπορούν νά προγραμματίζουν τόν αριθμό τών τέκνων πού επιθυμούν.

7. Μέ τή φιλελευθεροποίηση τών σχέσεων τών δύο φύλων συμβαίνουν πολλές άνεπιθύμητες έγκυμοσύνες σέ μικρές ήλικίες καί εκτρώσεις, μετά τίς όποιες κάποτε βλάπτεται ή γονιμότητα.

8. Η κακή ή μέτρια οικονομική κατάσταση είναι παράγων ανασταλτικός για έπιπλέον του ενός ή δύο τέκνων. Τά ζευγάρια νιώθουν άνασφάλεια, για τό άν θά είναι σέ θέση νά μεγαλώσουν τά παιδιά τους.

9. Η Έκκλησία μας ένθαρρύνει τήν πολυτεκνία. Οί έπιθέσεις ένάντια στήν Έκκλησία άπομακρύνουν πολλούς άπό τούς κόλπους της, όποτε όσο λιγότεροι οί θρησκευόμενοι τόσο λιγότερες οί γεννήσεις.

Μέτρα για τήν αύξηση τών γεννήσεων άπό Έλληνες πρέπει νά ληφθούν

τό ταχύτερο καί θεωρώ πώς πρέπει νά περιλάβουν:

Α. Μέσω τῆς Ἐκκλησίας ἐνίσχυση πολύτεκνων χριστιανῶν ἰδίως στή Θράκη καί στίς ἀκριτικές περιοχές μεταξύ τῶν ὁποίων καί στά νησιά μας.

Β. Οἰκονομική ἐνίσχυση τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν πολιτεία, ὥστε νά μπορεῖ νά ἐνισχύει χριστιανικές οἰκογένειες.

Γ. Ὑδρση περισσότερων παιδικῶν σταθμῶν σέ κάθε γειτονιά στίς πόλεις καί κωμοπόλεις.

Δ. Περισσότερα ὁλοήμερα σχολεῖα, χωρίς τήν ἀνάγκη μελέτης στό σπίτι.

Ε. Φορολογικές μειώσεις στίς οἰκογένειες πού ἔχουν παιδιά. Αὐτές θά μπορούσαν νά εἶναι μείον 10% ἢ καί περισσότερο γιά κάθε παιδί πού γεννιέται ἐπιπλέον τοῦ πρώτου.

ΣΤ. Φορολογικά κίνητρα, γιά νά ἐπανέλθουν οἱ ξενιτεμένοι Ἕλληνες πρὶν νά ριζώσουν στό ἐξωτερικό.

Ζ. Βελτίωση τῆς οἰκονομίας. Αὐτή εἶναι προϋπόθεση, γιά νά αὐξηθοῦν οἱ θέσεις ἐργασίας καί νά μειωθεῖ ἡ ἀνεργία. Γιά τόν σκοπό αὐτό ἀπαιτοῦνται: σταθερό φορολογικό σύστημα, ταχεῖα ἀπόδοση δικαιοσύνης, σωστή παιδεία καί κοινωνική ἡρεμία, γιά νά γίνονται ἐπενδύσεις, νά μειωθεῖ ἡ μετανάστευση καί ἡ ἀνεργία, ὥστε νά αὐξηθοῦν τά τέκνα ἀνά οἰκογένεια σέ ἄνω τῶν δύο ἀνά ζεῦγος.

Εἶναι κρίμα, 200 χρόνια μετά τήν Ἐθνεγερσία τοῦ 1821 καί τίς τόσες πολλές θυσίες πού ὑποβλήθηκαν ἔκτοτε, οἱ Ἕλληνες νά βλέπουμε ἀδρανεῖς τό φάσμα τῆς ἐξαφάνισής μας ἀπό τόν πολιτικό χάρτη τῆς Εὐρώπης.

Δημήτριος Καραμήτσος
Ὁμότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.

ΔΩΡΕΕΣ

Γιά τήν Ἀδελφότητα

* Κεφαλίδου Γεωργία 300€ * Κοκκινίδου Ἀθηνᾶ, εἰς μνήμην Μπέλλου Εἰρήνης, 100€ * Λιούπας Ἰωάννης, εἰς μνήμην Σεληγκούνα Ἰωάννη καί Ἀλπανίδη Ἰωάννη, 160€ * Μιχαηλίδου Σταυρούλα 50€.

Γιά τό Περιοδικό

* Α.Κ. 20€ * Ἀρχοντῆς Ἀναστάσιος 10€ * Γ.Σ. 50€ * Δερετζή Μαρία 30€ * Δ.Σ. 90€ * Εὐαγγελοπούλου Ἐλένη 10€ * Ἱερομόναχος Σισώης 300€ * Κ.Δ. 100€ * Κ.Δ. 40€ * Κουντουρά Σταματία 10€ * Κυριαζή Εὐαγγελία 10€ * Κυριαζή Πολυξένη 10€ * Ξ.Μ. 150€ * Παπαδοπούλου Κυριακή 90€ * Σ.Μ. 40€ * Χ.Μ. 20€.

Γιά τήν Κατασκήνωση

* Α.Γ. 1000€ * Α.Ι. 600€ * Α.Ν. 20€ * Α.Σ. 150€ * Α.Τ. 100€ * Β.Ε. 50€ * Γ.Δ. 200€ * Γ.Μ. 350€ * Γ.Π. 60€ * Δ.Γ. 400€ * Δ.Δ. 540€ * Δ.Λ. 150€ * Ζ.Π. 200€ * Κ.Δ. 300€ * Κ.Ζ. 150€ * Κ.Μ. 150€ * Κ.Ν. 700€ * Κ.Π. 2000€ * Κ.Χ. 50€ * Μ.Γ. 100€ * Μ.Θ 700€ * Μ.Φ. 10€ * Ν.Η. 600€ * Ὁμάδα Ἁγίου Φιλήμονα 420€ * Π.Α. 200€ * Π.Γ. 340€ * Π.Φ. 180€ * Ρ.Ε. 200€ * Φ.Α. 100€ * Σ.Α. 150€ * Σ.Π. 300€ * Σ.Χ. 40€ * Τ.Α. 300€ * Τ.Γ. 70€ * Τ.Π. 500€ * Τ.Χ. 200€ * Χ.Μ. 30€.

Ἀντί στεφάνου εἰς μνήμην

Πασχάλη Γλώσση

* Β.Κ. 20€ * Γ.Κ. 250€ * Δ.Ν. 60€ * Ζ.Α. 100€ * Κ.Β. 60€ * Κ.Π. 50€ * Κ.Σ. 20€ * Λ.Δ. 100€ * Λ.Η. 50€ * Λ.Π. 20€ * Μ.Γ. 50€ * Μ.Ε. 20€ * Μ.Ν. 150€ * Ο.Ν. 10€ * Ὁμάδα Ἀποστόλου Τίτου 710€ * Σ.Ι. 50€ * Σ.Κ. 20€ * Σ.Μ. 50€ * Σ.Σ. 350€ * Σ.Χ. 20€ * Τ.Ν. 50€ * Φ.Δ. 50€ * Χ.Α. 100€.

Γιά τή Φιλανθρωπία

Ἀθηνᾶ Χ. 40€ * Α.Π. 100€, εἰς μνήμην γονέων Γεωργίου-Μαρίας καί Σοφίας.

Γιά τίς Φυλακές

Κωνσταντινίδου Δέσποινα 50€ * Κύκλος ἁγ. Γραφῆς 50€.

Χαῖρε, τῆς Ἑλλάδος καύχημα!...

Τῶν κάμπων, τῶν βουνῶν
καί τῶν νησιῶν,
Ἀρχόντισσα Ἑλληνίδα, χαῖρε!...
Ὅρος ἀλατόμητο ἡ ὑπομονή σου
πού, στήν κορφή του, τῆς ἐλπίδας
τό κάτασπρο μοναχικό ξωκκλήσι
τίς ἔμπονες δεχόταν προσευχές σου
γιά θεία παρέμβαση...
Ἡ ψυχή σου τραγουδοῦσε ἑωθινά
μέσα στῆς σκλαβιάς τό σκοτάδι,
φετερούγιζε χερουβικά
ἀπ' τ' ὀλέθρου πάνω τά ἐρείπια,
τούς ἐλπιδοφόρους λιβάνιζε χρησμούς,
προσμένοντας εὐλαβικά
τό «χαῖρε, Λευτεριά!».

Ὅνειρα κι ὀράματα γιά τήν Πατρίδα:
τοῦ μαρμαρωμένου βασιλιᾶ τό ξύπνημα!
Ἡ πίστη σου στά ὄσια τῆς Φυλῆς
γιγάντωνε τή δέλψή σου,
καί ἡ κραυγή
«Ἐλευθερία ἢ Θάνατος!»
ὄπλιζε τό ἀδύναμο, μά ἄφοβο χέρι σου.
Ἀπ' τοῦ θανάτου τήν ἀπόφαση,
γιά χάρη σου γεννιόταν ἡ Ἀθανασία!...
Γιά τετρακόσια χρόνια σκοτεινά,
ἀνύστακτα δάκρυ τό δάκρυ ὑφαινες
τῆς Λευτεριάς τό λάβαρο,
πανί ἱερό, πού στή σκιά του
ὁ θάνατος δά ἦταν πανηγύρι!

Ἐωλο στή σκέψη σου ἐπιχείρημα
ἡ παντοδυναμία τοῦ ἐχθροῦ,
ἀφοῦ γεννοῦσες παλληκάρια
καί τά παρακινούσες, ἀνδρεία γυναίκα,
στῆς ἀνδραγαθίας τήν ἔξαρση,
καί τῆς θυσίας τ' ὀλοκαύτωμα!
Μέ τήν ἀνεξάντλητή σου καρτερία
στῆς σκλαβιάς τά βάσανα,
τή φτώχεια, τίς ἀπειλές,
τόν ἐξευτελισμό,
ἄναψες στά στήθη τῶν παιδιῶν σου
τῆς Ἐλευθερίας τόν ἅγιο ἔρωτα,
τά δίδαξες πῶς νά ζοῦνε μέ τιμή
καί πῶς νά πεδαινουνε μέ δόξα!

Μέ φλογερή δέλψη καί φωτεινή ψυχή,
σέ θάλασσα καί σέ στεριά ἀρματωμένη,
στήν ἀντάρα τοῦ πολέμου βαφτίστηκες!
« Καλό βόλι» εὐχόσουν στ' ἀδέλφια,
στούς γιούς σου καί στόν ἄνδρα σου,
σταυρώνοντας τά βόλια τους μέ τάμα
στήν Παναγιά νά πᾶς γονατιστή!...
Ζήλεψες τούς ἥρωες,
ζήλεψες τούς μάρτυρες
καί τούς μιμήθηκες στό Ζάλογγο,
στήν Ἀράπιτσα, στό Μεσολόγγι...
Ἐλαμψε ἡ ζωή σου ἄστρο λαμπρό
στοῦ ἑλληνικοῦ Γένους τό στερέωμα,
στῶν αἰώνων τούς αἰῶνες!...

Φωτεινή Φωτιάδου - Κωνσταντίνου

Δέν ξεχνῶ τὴν πατρίδα μου!

Τὸν ἀγαποῦσε πολὺ τὸν παππού τὸν Χριστοφῆ ὁ Ἄνδρέας. Δέν ἄντεχε νὰ τὸν βλέπει νὰ σβήνει σιγά-σιγά. Τὸ καταλάβαινε ὅτι ἔτσι ἦταν τὸ φυσικό, ὁ παππούς ἔζησε καὶ γέρασε κι ἔκανε παιδιὰ κι ἐγγόνια. Μὰ πάλι ἔνιωθε τὴν καρδιά του νὰ γίνετα κομμάτια στὴ σκέψη ὅτι ὁ γερο-Χριστοφῆς θὰ ἔκλεινε τὰ μάτια του καὶ θὰ ἔφευγε ὅπως ὁ ἴδιος ἔλεγε «ἀπὸ τὸν μάταιον τοῦτον κόσμον, γιὰ νὰ τὰ ἀνοίξει στὸν ἀληθινόν».

- Παππού μου, τοῦ ψιθύρισε καὶ ἔβαλε τὸ χέρι του τὸ γεμάτο σφρίγος καὶ ζωὴ πάνω στὸ ρυτιδιασμένο ἄψυχο, θαρρεῖς, χέρι.

Ἄνοιξε τὰ μάτια ὁ γέρος καὶ κείνο τὸ ἄτονο χέρι ἔσφιξε μὲ μία ἀφύσικη δύναμη τὸ χέρι τοῦ νέου.

- Παππού, τὸ πῆρα τὸ πτυχίο μου, τοῦ εἶπε μὲ καμάρι ὁ Ἄνδρέας, κι ἐκεῖνος ἄνοιξε διάπλατα τὴν ἀγκαλιά του.

- Νὰ κάνεις ἐσύ, γιέ μου, καινούργια σχέδια καὶ νὰ κτίσεις τὸ σπίτι κοντὰ στὸν γιालό, ἔτσι ὅπως τὸ ἤθελε ὁ θεῖος σου ὁ Ἄνδρέας. Στὸ ὄνομά σου τὸ ἄφησα τὸ κτῆμα δίπλα στὴ θάλασσα. Σ' αὐτὸν ἀνήκει, μὰ μιά πού σου ἔδωκαν τὸ ὄνομά του οἱ γονιοί σου, τώρα τὸ ἀφήνω σέ σένα.

Πόσες φορές τὸ εἶχε ἀκούσει αὐτὸ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ παππού του ὁ Ἄνδρέας! Πόσες φορές δέν τὸν πῆρε μικρὸ παιδί στὰ γόνατά του, γιὰ νὰ τοῦ περιγράψει τὸ κτῆμα μὲ τίς πορτοκαλιές δίπλα στὸ κύμα, τὴν ἀγάπη τοῦ θείου του Ἄνδρέα γιὰ αὐτὸ καὶ τὰ σχέδια πού ἔκαναν μαζί, μόλις ἀπολυθεῖ ἀπὸ τὸν στρατό νὰ κτίσουν ἓνα ὄμορφο σπίτι μεγάλο, γιὰ νὰ χωράει ὅλα τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια τοῦ Χριστοφῆ, νὰ κάνουν ὅλοι κοινές διακοπές κοντὰ του

καὶ κοντὰ στὴ θάλασσα.

- Ἄχ οἱ παλιότουρκοι! Μοῦ τὸ φάγανε τὸ παλληκάρι μου, δέν πρόλαβε νὰ ἀπολυθεῖ... Δέν εἶχε κλείσει ἀκόμα τὰ εἴκοσι!

- Σάν θὰ μεγαλώσω, θὰ γίνω ἀρχιτέκτονας, τοῦ εἶπε μιά μέρα ὁ μικρός, καὶ μόλις γυρίσουμε πίσω, θὰ ἔχω ἔτοιμο τὸ σχέδιο καὶ θὰ τὸ κτίσω!

Ἀπὸ τότε παππούς κι ἐγγονός ἄλλη κουβέντα δέν εἶχαν ἀπὸ τὸ σπίτι πού θὰ κτίζανε στὸν γιालό. Οἱ ἄλλοι μέσα στοῦ σπίτι τοὺς πῆραν στὸ ψιλό καὶ μάλωναν τάχα ποιὸς θὰ ἔμνε στὰ δωμάτια πού βλέπανε στὴ θάλασσα, μὰ αὐτοὶ οἱ δύο ἤξεραν πῶς αὐτὸ θὰ γίνει κάποια μέρα.

- Πατέρα, τοῦ εἶπε κάποια στιγμή ὁ γιός του, μὴν τοῦ γεμίζεις τὰ μυαλά μὲ τέτοια πράγματα. Τὰ λέει καὶ στοὺς φίλους του καὶ κείνοι τὸν κοροϊδεύουν.

Τὸν κοίταξε μὲ μάτια πού ἔσταζαν πόνο ὁ Χριστοφῆς:

- Πάει νὰ πεῖ πῶς ξέχασες... τοῦ εἶπε μοναχά καὶ ἀπὸ τότε ὁ Χριστοφῆς θαρρεῖς πῶς γέρασε.

Κανεὶς πιά δέν ἀστειεύτηκε μὲ τὰ σχέδια τοῦ παππού καὶ τοῦ ἐγγονοῦ. Ἰδιαίτερα, ὅταν ὁ Ἄνδρέας τοὺς δήλωσε στὴν τελευταία τάξη τοῦ Λυκείου ὅτι θὰ γίνει ἀρχιτέκτονας κι ὄχι γιατρός ὅπως τὸν ὀνειρεύονταν ὅλοι, κατάλαβαν πολὺ καλά πόσο βαθιά εἶχε ἐπηρεάσει ὁ γερο-Χριστοφῆς τὸν ἐγγονό του. Δέν ἔφεραν ὅμως ἀντίρρηση, γιὰτις ἀκόμα κουμάντο ἔκανε στοῦ σπίτι τους ὁ γερο-Χριστοφῆς, μὰ καὶ γιὰτις στοῦ βάθος ἄρεσε καὶ σ' αὐτούς αὐτὸ τὸ ὄνειρο καὶ πολλές φορές δίχως νὰ τὸ ὁμολογήσουν τὸ εὐχόνταν...

- Ἄνδρέα μου, γιέ μου, τὸ σχέδιο νὰ

μου δείξεις προτού κλείσω τὰ μάτια μου, εἶπε ὁ παππούς καί χαλάρωσε τήν ἀγκαλιά του.

- Ἔτοιμο τό ἔχω, παππού μου. Τί νομίζεις; Περίμενα νά ὀρκιστῶ γιά νά τό κάνω; Θά περιμένεις ὅμως λίγο ἀκόμα, γιατί σοῦ ἔχω μιὰ ἔκπληξη.

Ἔφυγε ὁ Ἄνδρέας, κι ὁ γερο-Χριστοφῆς ἀνασήκωσε τό κορμί του κι ἀνακάθισε στό κρεβάτι του.

- Ἔ, δέν εἶμαι καί τοῦ θανατᾶ, ψιθύρισε καί χαμογέλασε εὐχαριστημένος.

Πῆρε μέ τρεμάμενο χέρι τήν Καινή Διαθήκη πού εἶχε στό κομοδίνο πλάι του, φόρεσε τὰ γυαλιά του καί τήν ἀνοίξε. Διάβαζε σχεδόν συλλαβιστά καί ψιθυριστά. Πολλά γράμματα δέν ἤξερε, μά τήν εἶχε τόσες φορές διαβασμένη τήν Καινή Διαθήκη πού σχεδόν τήν καταλάβαινε. Σταμάτησε γιά λίγο τό μουρμουρητό καί σήκωσε τό δεξί του χέρι σάν τό παιδί στόν δάσκαλο.

- Κύριε, «οὐ γάρ ἔχομεν ὦδε μένουσαν πόλιν, ἀλλά τήν μέλλουσαν ἐπιζητούμεν». Δέν τό ξέχασα ποτέ, Κύριέ μου! Ὅμως δέν ξέχασα καί τήν Κερύνειά μου! Συγχώρα με, Θεέ μου, μά τήν ἀγάπησα τόσο πού χίλιες φορές τή μπερδεψα μέ τή μέλλουσα...

- Πατέρα, πατέρα, κοίτα τί ἔφτιαξε ὁ Ἄνδρέας μας!

Ἡ νύφη του μπῆκε ἐνθουσιασμένη στό δωμάτιο τοῦ παππού καί ξοπίσω της ἀκολουθοῦσε ὁ Ἄνδρέας μέ μιὰ μακέτα τοῦ σπιτιοῦ πού σχεδίασε. Ἐνα μεγάλο σπίτι ἀνάμεσα σέ πορτοκαλιές, μέ μεγάλα παράθυρα καί ἀκόμα μεγαλύτερα μπαλκόνια.

Ἀπόμεινε νά τό κοιτᾶ ἐκστατικός ὁ παππούς. Μιά ταμπέλα στήν εἴσοδο ἔγραφε: ἔπαυλη Χριστοφῆ. Ἐκλείσε τὰ μάτια του πού ἔτσουζαν ἀπό τὰ δάκρυα.

- Ὅπως τή σχεδιάσαμε μαζί, παππού

μου, εἶπε συγκινημένος ὁ Ἄνδρέας.

- Ὁ Θεός νά δώσει, γιέ μου, νά γυρίσετε πίσω καί νά κτίσετε ἐκεῖ τό σπίτι αὐτό! Ἡ εὐχή μου θά σᾶς συντροφεύει ἀπό κεῖ πάνω, εἶπε ὁ παππούς κι ἔδειξε τόν οὐρανό.

Λίγες μέρες ἔζησε ἀκόμα ὁ γερο-Χριστοφῆς κι ὁ Ἄνδρέας αὐτές τίς μέρες δέν ἔφυγε ἀπό κοντά του. Δέν τοῦ μίλησε ξανά ὁ παππούς γιά τήν Κερύνεια, μόνο κρυφοκοίταζε τήν ὁμορφη μακέτα καί πότε-πότε δάκρυζε.

- Γιέ μου, τοῦ εἶπε τό τελευταῖο βράδυ ὁ παππούς, μήν ξεχάσεις ποτέ τήν Κερύνειά μας, νά τό κτίσεις τό σπίτι στόν γιολό. Ὅμως, γιέ μου, μαζί μέ τό κτήμα σοῦ ἀφήνω καί τούτη ἐδῶ.

Τό τρεμάμενο χέρι ἀκούμπησε τήν πολυδιαβασμένη Καινή Διαθήκη.

- Ἐτοῦτος ὁ Μεγάλος Ἀρχιτέκτονας ἔχει ἐδῶ μέσα τό σχέδιο καί τή μακέτα τῆς αἰώνιας πατρίδας. Αὐτήν μή χάσουμε, γιέ μου!

Πῆρε εὐλαβικά στά χέρια του τήν Καινή Διαθήκη ὁ Ἄνδρέας καί φίλησε τό χέρι τοῦ παππού. Ὑστερα τήν ἀκούμπησε δίπλα στή μακέτα.

- Θά τό θυμᾶμαι πάντα, παππού μου, εἶπε συγκλονισμένος.

- Καί μή γράφεις ἔπαυλη Χριστοφῆ, Ἄνδρέα μου, ἀλλά γράψε ἔπαυλη «Δέν ξεχνῶ».

Μέσα στή νύχτα πού ἔφυγε γιά τήν ἀληθινή πατρίδα τήν αἰώνια ὁ Χριστοφῆς, ὁ Ἄνδρέας, ὁ νεαρός ἀρχιτέκτονας, ἔβαζε τὰ σχέδιά του ὅλα μέσα στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ. Τώρα πιά ἡ ὦδε καί ἡ μέλλουσα πατρίδα θαρρεῖς καί γίνανε ἕνα. Κι ἔτσι ὅπως ξημέρωσε μέ τήν Καινή Διαθήκη τοῦ παππού στά χέρια, εἶχε τήν αἴσθησι πῶς ὄντως ὁ γερο-Χριστοφῆς ἔκλεισε τὰ μάτια του «στόν μάταιον τοῦτον κόσμον, γιά νά τά ἀνοίξει στόν ἀληθινόν».

Ἐλένη Βασιλείου

ΑΤΟΝΙΚΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ

Ἡ παράταση τῆς ἐπιδημίας ἀποτελεῖ σημαντικό ἄλλοθι γιά τόν ἀτονικό ἐορτασμό τῆς διακοσιοστῆς ἐπετείου τῆς ἔναρξης τῆς Ἐπανάστασης. Βέβαια κάποια δείγματα ἐνεργειῶν τῆς κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς, πού συνεστήθη γιά τήν ὀργάνωση ἐκδηλώσεων, δέν ἦταν καί πολύ ἐνθαρρυντικά ὡς πρός τή βούληση νά πανηγυρίσουμε τήν ἐπέτειο, ὅπως θά ἤθελαν ἐκεῖνοι πού θυσιάστηκαν γιά νά εἴμαστε ἐμεῖς σήμερα ἐλεύθεροι. Οἱ ἀντιλήψεις μας εἶναι σαφέστατα ἀποκλίνοσες ἀπό τό πνεῦμα θυσίας τῶν προγόνων μας καί αὐτό εἶναι ἐμφανέστατο.

Κατά τίς τελευταῖες δεκαετίες ἐργώδης εἶναι ἡ ἐπιχείρηση ἐπανεγγραφῆς τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀγῶνα ἀπό νέους ἱστορικούς, οἱ ὅποιοι μέμφονται τόσο τούς ἱστορικούς παρελθουσῶν ἐποχῶν, ἀλλά καί τούς πρωταγωνιστές τοῦ ἔπους. Κατά τῶν πρώτων ἐκτοξεύονται κατηγορίες ὅτι ὑπῆρξαν ὑπέρμετρα ἐθνοκεντρικοί

καί ὠραιοποίησαν κάποιες ἀπό τίς μελανές σελίδες, ἐνῶ ἀπέφυγαν νά ἀσκήσουν κριτική στήν Ἐκκλησία γιά τή στάση της τόσο κατά τή διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας, ὅσο καί κατά τήν Ἐπανάσταση. Γιά τούς πρωταγωνιστές, ἀποσιωπώντας μέ μεθοδικότητα τίς ἀρετές τους, ὄχι καί λίγες, ἐπικεντρώνονται στίς ἀδυναμίες καί τά πάθη τους, ὄχι καί λίγα, τά ὅποια προβάλλουν μέ προφανή σκοπό νά μειώσουν τόσο τούς ἴδιους, ὅσο καί τόν ἀγῶνα τους. Γι' αὐτούς τούς λόγους ὁ ἀτονικός ἐορτασμός ἴσως νά ἔχει καί κάποιο καλό.

Καλό εἶναι νά ἐπισημάνουμε ὅτι οἱ ἰδιωτικοί τηλεοπτικοί σταθμοί, οἱ ἀνήκοντες στήν ἐγχώρια πλουτοκρατία, δέν ἔδειξαν πώς ἔχουν συναισθανθεῖ τό χρέος νά μεταβάλουν, τουλάχιστον ἐφέτος, κατά τι τό πρόγραμμά τους. Τώρα πού ἔχει ἀτονήσει σέ μεγάλο βαθμό ἡ μαχητικότητα ἐκείνων πού ἤθελαν νά ἐπιβάλλουν τό ἰδεολόγημα ὅτι ἡ Ἐπανάσταση εἶχε

πρωτίστως κοινωνικό χαρακτήρα, τούς δινόταν ή εύκαιρία νά προβάλουν τούς πλούσιους πού θυσίασαν τά πάντα κατά τόν άγώνα: τόν θαυμάσιο ήρωα Έμμα-νουήλ Παππά, πού δέν θυσίασε μόνο τήν περιουσία του, αλλά και τήν οικόγένειά του (4 γιοί του νεκροί στά πεδία τών μα-χών)· τόν Άλέξανδρο Νούτσο, τή Μαντώ Μαυρογένους, τή Μπουμπουλίνα και τό-σους άλλους, πού διέθεσαν σεβαστά ποσά και τόν έαυτό τους για τόν άγώνα. Κάτω από τό καταθλιπτικό βάρος τής σκλαβιάς μεγαλούργησαν έχοντας ως πρώτιστο άξίωμα ότι ο πλούτος πού εί-χαν άποκτήσει δέν ανήκε στους ίδιους, αλλά στό ταλαίπωρο Γένος. Αυτό πίστευ-αν στή συνέχεια και τό πλήθος τών έθني-κών εύεργετών.

Άναμφισβήτητα οί δημόσιοι τηλεο-πτικοί σταθμοί επέμπουν άκόμη κάποια προγράμματα άξια παρακολούθησης. Όμως και σ' αυτούς είναι έμφανής ο ύποτονικός έορτασμός τής έπετείου.

Πού όφείλεται αυτή ή τόσο έκδηλη παρακμή πού βιώνουμε, χωρίς οί πολλοί νά τό άντιλαμβάνομαστε; Προφανώς στην άπομάκρυνση από τήν πίστη και τήν άπορρέουσα άπ' αυτήν φιλοπατρία και διάθεση προσφοράς και θυσίας. Γιατί πρέπει νά τονίσουμε ότι πρόβλημα δέν άποτελούν εκείνοι πού άνέλαβαν «έργο-λαβικά» νά έκθεμελιώσουν κάθε τι πού κρατά όρθιο αυτόν τόν τόπο. Πρόβλημα άποτελούμε και όλοι όσοι μέ άπάθεια παρατηρούμε τά συμβαίνοντα χωρίς ά-γωνιστική διάθεση προς άνάσχεση του κακού ή έμμένουμε στην ώραιοποίηση του παρελθόντος, νομίζοντας ότι δέν δι-δάσκουν και τά σφάλματα τών προγόνων μας. Ναι, οί πρόγονοί μας κατά τόν ξεση-κωμό έκδήλωσαν πολλά πάθη και πολλές άδυναμίες. Όπήρξαν άγριοι, κτητικοί, άν-ταγωνιστικοί, μιμήθηκαν τούς κατακτητές

τους στίς άγριότητες. Όμως εκείνοι πού σήμερα έπιχειρούν τήν άποκαθήλωσή τους από τό μεγαλειο, πού είχάν περι-βληθεί από προηγούμενες γενιές, σκοπό πρώτιστο έχου νά κρύψουν τή σημερινή μας κατάντια πίσω από τή δήθεν έπιστη-μονική έρευνα. Ό περιφρονημένος από τούς δυτικόπληκτους μεγάλος ύπερασπι-στής του Γένους, ο άγιος Κοσμάς ο Αί-τωλός, δέν παρέλειπε νά τονίζει στά κη-ρύγματά του ότι τό έθνος είχε άγριέψει κάτω από τόν φρικτό ζυγό δουλείας και είχε μεγάλη τήν άνάγκη πνευματικής καλ-λιέργειας. Ό Όγιος δέν προέτασε τόν άπελευθερωτικό άγώνα, αλλά τόν άγώνα κατά τών παθών. Αυτά τά λόγια τής θε-ολογίας τών Πατέρων τής Έκκλησίας είναι «κινέζικα» για τούς «διαφωτισμέ-νους»! Αυτοί άρέσκονται νά θαυμάζουν τούς «διαφωτιστές» και νά αυτοθαυμά-ζονται για τίς γνώσεις τους. Δέν έξετά-ζουν άν υπήρξε κάποια συνέπεια μεταξύ τών όντως θαυμασίων διακηρύξεων και του βίου τους. Όπως εκείνοι έτσι και οί μαθητές τους δέν δεσμεύονται νά ζούν σύμφωνα μέ τίς διακηρύξεις τους. Χαρα-κτηριστικό γνώρισμα τών δημαγωγών διαχρονικά. Ό άγιος Κοσμάς είναι άκρως ένοχλητικός, επειδή διακρινόταν από τή συνέπεια λόγων και πράξεων· συνέπεια πού τόν όδήγησε στό μαρτύριο. Δέν είχε ούτε ένα όθωμανικό άσπρο στή διάθεσή του, σέ άντίθεση μέ τούς «διαφωτιστές» και τούς εύπορους άστούς.

Ναι, υπήρξαν και μάλιστα πολλές οί μελανές σελίδες τής ιστορίας τής Έπα-νάστασης. Όμως οί επαναστάτες έδω-σαν νόημα στον Άγώνα, επειδή ήταν «για του Χριστού τήν πίστη τήν άγία και τής πατρίδος τήν έλευθερία». Αυτά τούς κράτησαν τόσους αιώνες ζωντανούς υπό συνθήκες φρικτής δουλείας, τίς όποίες οί σύγχρονοι άποδομητές έπιχειρούν μέ

Ψυχικό μεγαλειό αγωνιστών

ψευδολογίες νά προβάλουν ως υπερβολές γραψάντων κατά τό παρελθόν. Παράλληλα δέν κουράζονται νά βάλλουν κατά τής Έκκλησίας ταυτίζοντας αύτήν μέ έκκλησιαστικά πρόσωπα τά όποία σαφέστατα μέ τή στάση τους απέκλιναν από τόν εύαγγελικό καί πατερικό λόγο. Καί δέν έχω κατά νουν τόν κατασυκοφαντημένο άγιο καί έθνοϊερομάρτυρα πατριάρχη Γρηγόριο Ε', αλλά κάποιους όντως άνάξιους πατριάρχες, έπισκόπους, ιερείς καί μοναχούς, τούς όποιους προβάλλουν μέ έκδηλη τήν ίκανοποίηση ταυτίζοντάς τους μέ τήν Έκκλησία. Άλλά Έκκλησία είναι ό πιστός λαός στό σύνολό του, κληρικοί καί λαϊκοί. Καί αύτοί, παρ' όλα τά πάθη καί τίς μικρότητές τους, άντεξαν καί έμειναν έδραίοι στήν πίστη τους, συντριβοντας τό φθηνό ύλιστικό ιδεολόγημα του οίκονομικού κινήτρου σέ κάθε ανθρώπινη ένέργεια. Άν έξιπλαμίζονταν όλοι, όπως «άλλαξοπιστήσαμε» έμείς σήμερα, ποιός θά έκανε τήν Έπανάσταση;

Απ. Παπαδημητρίου

✎ Μετά τήν πυρπόληση τής τουρκικής ναυαρχίδας ό **Κανάρης** έπιστρέφει στά Ψαρά νικητής, καί ή Δημογεροντία του άπονέμει δάφνινο στεφάνι. Τότε ό δοξασμένος πυρπολητής πηγαίνει κατευθειαν στήν έκκλησία καί άποθέτει τό στεφάνι του στά πόδια τής Θεοτόκου.

– Δικό σου είναι, Παναγία μου, λέει. Καί, φέρνοντας τό μέτωπό του μέχρι τή γή, προσκυνάει τήν άειπάρθενο Προστάτιδα του Έθνους καί τόν παντοδύναμο Υιό της...

✎ Όταν ό ένδοξος πυρπολητής έγινε ύπουργός τών Ναυτικών, μπαίνοντας για πρώτη φορά στό ύπουργείο, είδε πίσω από τό γραφείο του μία πολυτελή κι αναπαυτική πολυθρόνα. Στό αντίκρισμά της θύμωσε καί φώναξε: «Τί θέλει αύτή ή πολυθρόνα εκεί; Βγάλτε τη γρήγορα από δω μέσα, γιατί άλλιώς θά τήν πετάξω από τό παράθυρο. Φέρτε μου μία κοινή καρέκλα. Δέν ήρθα εδώ για νά αναπαυθώ».

Δύο στιγμιότυπα από τή ζωή τής Λασκαρίνας Μπουμπουλίνας:

✎ Σέ μία έπιδρομή σκοτώθηκε ό γιός της Γιάννης. Η **Μπουμπουλίνα**, μόλις έμαθε τόν θάνατο του παιδιού της, κοίταξε τόν ουρανó καί ψιθύρισε: «Έσύ μου τόν έδωσες Κύριε. Έσύ μου τόν πήρες για τήν πατρίδα».

✎ Σέ μία έπίσκεψη στά μέτωπα του Άγώνα, είπε στους μαχόμενους έλληνες προκρίτους τούτο τόν λόγο, ό όποιος αναπτέρωσε τό ήθικό τών μαχητών: «Έχασα τόν σύζυγό μου. Εύλογητός ό Θεός! Ό πρεσβύτερος υιός μου έπεσε μέ τά όπλα ανά χείρας. Εύλογητός ό Θεός! Ό δεύτερος καί μόνος υιός μου, δεκατετραετής τήν ήλικία, μάχεται μετά τών Έλλήνων καί πιθανώς νά εύρη ένδοξον θάνατον. Εύλογητός ό Θεός! Υπό τήν σημαίαν του Σταυρου θά ρεύση έπίσης τό αίμα μου. Εύλογητός ό Θεός! Άλλά θά νικήσωμεν ή θά παύσωμεν μέν ζώντες, αλλά θά έχωμεν τήν παρήγορον ιδέα, ότι έν τώ κόσμω δέν άφήσαμεν όπισθεν ήμών δούλους τούς Έλληνας».

Έπί τῇ λήξει

Μία ακόμη ιεραποστολική χρονιά φτάνει στο τέλος της. Μία χρονιά με πολλές δυσκολίες και ιδιαιτερότητες, με κύριο στοιχείο τήν απουσία της ζωντανής επικοινωνίας στις διάφορες συναντήσεις και εκδηλώσεις. Κι όμως ο

λόγος του Θεού δέν έπαυσε νά διαδίδεται, νά στηρίζει και νά καλλιεργεί τίς ψυχές μέσω τών διαδικτυακών συναντήσεων. Αυτό όμολόγησαν και οί νέοι τής Άδελφότητας στόν άπολογισμό τών τμημάτων τών φοιτητών, Γ΄ & Δ΄ άνδρών, όταν συναντήθηκαν διά ζώσης τό Σάββατο 29 Μαΐου. Προηγήθηκε θεία Λειτουργία και έπιμνημόσυνη δέηση για τόν άδελφό Πασχάλη στό παρεκκλήσι τών άγίων Σίλα και Τιμοθέου και στή συνέχεια άκολούθησε έορταστικό πρόγραμμα επί τῇ λήξει τών φετινών συνάξεων.

Άπό τό «Ή Πόλις έάλω» στό «Έλευθερία ή θάνατος»

Αυτόν τόν τίτλο είχε ή διαδικτυακή διεσπερίδα πού πραγματοποιήθηκε στις 29 & 30 Μαΐου, με άφορμή τή θλιβερή επέτειο τής Άλωσης τής Πόλης και τή δύσκολη περίοδο μακράιωνης σκλαβιάς πού άκολούθησε. Σέ αυτήν νέοι έπιστήμονες τής Άδελφότητας φώτισαν με τίς εισηγήσεις τους διάφορες πτυχές τής περιόδου τής Τουρκοκρατίας.

Μεταξύ άλλων άναφέρθηκαν οί δυσκολίες τών ύποδούλων κατά τήν περίοδο αυτή, αλλά και ό άγώνας τους για τή διαφύλαξη τής ταυτότητας του Γένους, όχι μόνο από τήν καταπίεση τών κατακτητών αλλά και από τήν προπαγάνδα τών αίρετικών τής Δύσης. Παράλληλα έπισημάνθηκε ό ρόλος τών Δασκάλων του Γένους για τήν παιδεία τών ραγιαδων και παρουσιάστηκαν τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του νεοελληνικού διαφωτισμού. Ίδιαίτερη έντύπωση προκάλεσαν οί άναφορές τόσο στόν ρόλο τών έλλήνων ιατρών κατά τή διάρκεια τής έπανάστασης, όσο και στήν καταλυτική συνεισφορά τών έθνικών εύεργετών. Μεταξύ τών εισηγήσεων παρεμβάλλονταν άφιερώματα με άπαγγελίες, δρώμενα και τραγούδια για τήν άλωση τής Πόλης. Τά παρουσίασαν οίκογένειες μελών τής Άδελφότητας.

Όλα ύπογράμμισαν τή θυσιαστική προσφορά τών προγόνων και τήν εύθύνη ήμών τών άπογόνων τους.

Συζητώντας τὰ γεγονότα...

Τό άκατόρθωτο

Στό 6ο Οικονομικό Φόρουμ τών Δελφών ό πρώην πρόεδρος τής Δημοκρατίας Πρ. Παυλόπουλος αναφέρθηκε στην προσωπικότητα του πρώτου Κυβερνήτη. «Ό Ίωάννης Καποδίστριας ήταν ό,τι καλύτερο μπορεί νά έχει ή Έλλάδα», είπε. Καί έπισημανε ότι «κατάφερε σέ 3,5 χρόνια τό άκατόρθωτο», αναφερόμενος στό διοικητικό του έργο. Καί ήταν άκατόρθωτο γιά τίς συνθήκες στίς όποιες κυβέρνησε. «Όμως ό Καποδίστριας δέν ήταν άπλώς ένας χαρισματικός άνθρωπος, ήταν ένας πιστός χριστιανός. Σ' ένα γράμμα του πρός τόν Άνδρέα Μουστοξύδη στίς 8 Μαΐου 1828 άποκαλύπτει άπό πού άντλούσε τή δύναμη ώστε νά κάνει τά άδύνατα δυνατά: «...Όποία ζωή, άγαπητέ μου, ή έμή! Καί όποια δυσκολία αι πανταχόθεν περιβάλλουσαι καί πιέζουσαι με! Μακράν όμως, πολύ μακράν, είμαι του άθυμῆσαι. Ό Θεός είναι μετά τής Έλλάδος καί υπέρ τής Έλλάδος καί αύτη σωθήσεται. Έκ ταύτης τής πεποιθήσεως άντλώ πάσας μου τάς δυνάμεις καί πάντας τούς πόρους».

Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση

Ίδιαίτερη έμφαση δόθηκε άπό τά ΜΜΕ στίς φοβερές άποκαλύψεις σεξουαλικής κακοποίησης σέ χώρους του...

πολιτισμού καί τής τέχνης. Πιό έντυπωσιακό καί άπό τίς πράξεις που καταγγέλλονται είναι ή έκπληξη όσων, ένώ βρίσκονται σ' αυτόν τόν χώρο, δείχνουν νά μή γνωρίζουν ούτε καί νά φαντάζονται τίποτα!!! Μάλιστα προσπαθούν νά υπογραμμίσουν μέ τά πιό μελανά χρώματα πράγματα που «αίσχρόν έστι καί λέγειν».

Δέν είναι καί πολύ δύσκολο νά άντιληφθούμε τό γιατί. Άπό όλες τίς συζητήσεις, τίς αναλύσεις, τίς έρευνες, τίς μελέτες τών περιστατικών οί ειδικοί εξαγουν τό συμπέρασμα ότι είναι άναγκαία ή σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στό σχολείο. "Έτσι εύκολα, χωρίς άντιρρήσεις καί άντιδράσεις, άπό τόν Σεπτέμβριο θά διδάσκεται αυτό τό μάθημα σέ όλες τίς σχολικές μονάδες, άπό τά Νηπιαγωγεία ως τά Λύκεια!

Τά έρωτήματα πολλά: Άπό ποιούς θά διδάσκεται; Καί πώς; Μέσα σέ μιά αίθουσα μέ 20-25 παιδιά ποικίλου έπιπέδου καί μέ ποικίλες έμπειρίες; Καί πώς θά μπορεί τό ύπουργείο νά έλέγχει τό ήθος καί τήν ύπευθυνότητα τών διδασκόντων, ώστε νά μή γελοιοποιηθεί καί εύτελιστεί ένα άπό τά πιό ιερά πράγματα στην ύπόσταση του ανθρώπου; Γιατί δέν προτιμήθηκε ή σωστή έννημέρωση τών γονιών, ώστε τά παιδιά νά διδασθούν άπό τούς κυρίως καί φυσιολογικά άρμόδιους γι' αυτά τά θέματα;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟ
ΤΡΑΠΕΖ
100% ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
ΠΕΛΟΠΟΣ 7
54633 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ